

Technická univerzita v Liberci
Fakulta přírodovědně - humanitní
a pedagogická

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2009

Eva Pěkná

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ - HUMANITNÍ
A PEDAGOGICKÁ

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

Bakalářský studijní program: Speciální pedagogika

Studijní obor: Speciální pedagogika pro vychovatele

Kód oboru: 7506R029

Název bakalářské práce:

**VOLNOČASOVÉ AKTIVITY ŽÁKŮ ZÁKLADNÍ ŠKOLY A
ŽÁKŮ ZÁKLADNÍ ŠKOLY PRAKTICKÉ**

**FREETIME AKTIVETES OF ELEMENTARY SCHOUL AND
ELEMENTARY PRACTICAL SCOOOL PUPILS**

Autor:
Eva Pěkná
U Stadionu 484
411 08 Štětí

Podpis autora: _____

Vedoucí práce: Mgr. Vladimír Vaněk

Počet:

stran	obrázků	tabulek	grafů	zdrojů	příloh
67	0	25	1	20	1 + 1CD

CD obsahuje celé znění bakalářské práce.

V Liberci dne: 19.11.2009

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
FAKULTA PEDAGOGICKÁ

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení: Eva Pěkná
Adresa: U Stadionu 484, 411 08 Štětí

Studijní program: Speciální pedagogika
Studijní obor: Speciální pedagogika pro vychovatele
Kód oboru: 7506R029

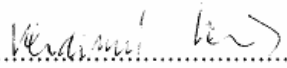
Název práce: VOLNOČASOVÉ AKTIVITY ŽÁKŮ ZÁKLADNÍ ŠKOLY A ŽÁKŮ ZÁKLADNÍ ŠKOLY PRAKTICKÉ

Název práce v angličtině: FREETIME AKTIVITES OF ELEMENTARY SCHOUL AND ELEMENTARY PRACTICAL SCOOOL PUPILS

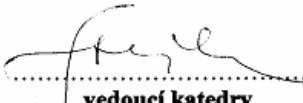
Vedoucí práce: Mgr. Vladimír Vaněk

Termín odevzdání práce: 15. 04. 2009

Bakalářská práce musí splňovat požadavky pro udělení akademického titulu „bakalář“ (Bc.).

.....
vedoucí bakalářské práce

.....
děkan FP TUL

.....
vedoucí katedry

Zadání převzal (student): Eva Pěkná

Podpis studenta:

Datum: 28. 02. 2008

Cíl práce:

Porovnání vlivu výběru volnočasových aktivit na chování a jednání žáků.

Základní literatura:

- PÁVKOVÁ, Jiřina. et al. *Pedagogika volného času*. 2. vyd. 2001. ISBN 80-7178-569-5
- HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. 1. vyd. 2004. ISBN 80-7178-927-5
- VALENTA, Milan, MULLER, Oldřich. *Psychopedie*. 1. vyd. 2003. ISBN 80-7320-039-2.
- PIPEKOVÁ, Jarmila. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. 2. vyd. 2006. ISBN 80-7315-120-0.
- VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 3. vyd. 2004. ISBN 80-7178-802-3.

Prohlášení

Byl(a) jsem seznámen(a) s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom(a) povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval(a) samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

V Liberci dne: 19.11.2009

Podpis:

Poděkování

Tímto bych chtěla velmi poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce panu Mgr. Vladimíru Vaňkovi za jeho odborné vedení, cenné rady a podporu.

Název bakalářské práce: Volnočasové aktivity žáků základní školy a žáků základní školy praktické

Název bakalářské práce: Freetime activities of elementary school and elementary practical school pupils

Jméno a příjmení autora: Eva Pěkná

Akademický rok odevzdání bakalářské práce: 2009/2010

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Vladimír Vaněk

Resumé:

Bakalářská práce se zabývá problematikou využívání volnočasových aktivit žáků základní školy a základní školy praktické. Jejím cílem je zmapovat, jak žáci základní školy a základní školy praktické tráví volný čas.

Práce je rozdělena na dvě části. Část teoretická pomocí literárních zdrojů, objasňuje problematiku volnočasových aktivit, charakteristikou žáků jednotlivých škol a jejich hodnocení i poruchami chování. Dále se objasňuje problematiku institucí, které se volnočasovými aktivitami zabývají.

Praktická část zjišťuje pomocí dotazníků u 127 žáků základní školy a 41 žáků základní školy praktické využití volnočasových aktivit a jejich vliv na jejich chování a jednání žáků.

Výsledky ukazují, že žáci, kteří navštěvují volnočasové aktivity mají méně kárných opatření, méně zkušeností s drogou a s přestupky, které řeší policie. Žáci základní školy využívají více volnočasové aktivity než žáci základní školy praktické a jejich výběr je mnohem bohatší a pestřejší.

Za největší přínos práce k dané problematice lze považovat, že volnočasové aktivity ovlivňují pozitivně jednání a chování žáků základních škol.

Klíčová slova: volnočasová aktivita, základní škola, základní škola praktická, poruchy chování, kárná opatření, drogy, policie, instituce, kroužek, sportovní klub.

Summary:

My bachelor thesis is concerned with questions of utilization of free-time activities by elementary school and elementary practical school pupils. Its goal is to map how the pupils of elementary school and elementary practical school spend their free time.

The work consists of two parts. A theoretical part which with a help of literary sources explains problems of free-time activities and problems of institutions which deal with them. It is further concerned with characterization of pupils of particular schools, their evaluation and also with behaviour disorder.

A practical part with help of questionnaires for 127 elementary school pupils and 41 elementary practical school pupils investigates utilization of free-time activities and their influence at their behavior and action

The result shows that the pupils who visit free-time activities have less disciplinary proceedings, less experiences with drugs and offenses, solved by the police. Elementary school pupils use free-time activities more often than elementary practical school pupils and their choice is much bigger and colorful.

In my opinion, the biggest contribution of the work about given topic is the fact, that free-time activities positively influence behavior and action of elementary school pupils.

Key words: free-time activity, elementary school, elementary practical school, behavior disorder, disciplinary proceedings, drugs, police, institution, club, sport club

Obsah

1 Úvod.....	10
Teoretická část.....	13
2 Vymezení pojmu volnočasové aktivity	13
2.1 Historie pojmu volný čas.....	13
2.2 Funkce výchovy mimo vyučování	14
2.3 Výchova formální, informální, neformální	15
2.4 Organizovanost volného času.....	16
3 Činitelé, kteří ovlivňují jedince při výběru volnočasových aktivit	17
3.1 Přirozené výchovné instituce	17
3.2 Instituce se zprostředkovaným výchovným působením.....	19
3.3 Instituce s přímým výchovným působením	20
3.4 Nabídka volnočasových aktivit v našem městě.....	22
4 Charakteristika žáků.....	25
4.1 Charakteristika žáků základní školy.....	25
4.2 Charakteristika žáků základní školy praktické.....	26
5 Poruchy chování.....	28
5.1 Diagnostická kritéria	28
5.2 Příčiny poruch chování.....	30
5.3 Faktory zvyšující riziko rozvoje poruch chování.....	31
6 Hodnocení chování.....	32
6.1 Základní škola	32
6.2 Speciální základní škola	36
7 Praktická část.....	39
7.1 Cíl bakalářské práce	39
7.2 Hlavní předpoklady práce	39
7.3 Použité metody.....	40
7.4 Získaná data a jejich interpretace	41
7.5 Shrnutí výsledků.....	59
8 Závěr a navrhovaná opatření	63
9 Seznam použitých zdrojů	66
10 Seznam příloh.....	67

1 Úvod

Život a výchova dnešních dětí, dospívající mládeže a mladých dospělých probíhá v různých prostředích: většinou nejprve u rodičů a později, po založení vlastní rodiny, také s partnerem a dětmi; ve škole, v přípravě na profesi a později ve světě práce; ve volném čase a jeho zájmových či společensky prospěšných aktivitách; v prostředí ovlivňovaném médií; v obci a dalších veřejných prostředích. Volnočasové aktivity uskutečňované v těchto prostředích mají různý obsah a dosah, hodnotové zaměření a účinky. Pomáhají utvářet jednotlivce, jejich skupiny, mladou generaci, celou společnost. Často se prolínají, protínají a navzájem podporují, někdy se však ve svém účinku míjejí nebo si navzájem překáží. Ze všech těchto důvodů význam výchovného zhodnocování volného času trvale roste.

Jednostranné přecenění, anebo naopak oslabení či dokonce vymizení některé ze základních oblastí (rodinného života, práce, smysluplné aktivity ve volném čase, veřejně prospěšného působení), toto úsilí problematizuje a život dítěte a mladého člověka zplošťuje. Volný čas není pouhým průvodním jevem života, ale může se stát jeho aktivizujícím činitelem.

Lze konstatovat, že na pojetí a praxi volného času dětí a mládeže má kromě objektivních podmínek vliv také vztah účastníků k jeho aktivitám a institucím. Děti a mladí lidé si účastí na volnočasových aktivitách osvojují nový obsah a získávají novou sociální zkušenost. Dospělí mezi nimi působící a za činnost odpovědní jim v tom pomáhají, rozvíjejí jejich výchovu ve volném čase a touto svou výchovnou a lidskou zkušeností se sami obohacují. Každá z obou skupin tak svému „partnerovi“ poskytuje nejen nové poznání o příslušné oblasti, nýbrž také o sobě a svých lidských kvalitách.

Někteří mladí lidé však volný čas nemohou využívat podle svých představ. Prohlubuje se společenská nerovnost. Zhoršující se situace nemalé části dospělé populace, rostoucí životní nejistota a klesající schopnost pokrýt finanční náročnost se promítá také do života rodin a jejich dětí ve volném čase. Zejména početnější rodiny musí omezit své aktivity. Značné napětí může vzniknout i v neúplných rodinách.

V dnešní době se někteří dospělí začali vracet k mnohahodinovému pracovnímu dni a dřívějšímu průběhu pracovního roku. Zejména u podnikatelů, manažerů, ale i majitelů menších obchodů, kteří nechtějí přijít o zákazníky, tak pracovní doba přesahuje až 14 hodin, což některé z nich nutí během týdne na pracovišti i přenocovat, pracovat o víkendech nebo bez dovolené. Podcenění volného času mívá pro děti těchto rodičů nežádoucí důsledky. Někteří z rodičů neprojevují zájem, protože na ně „nemají čas“. Tito rodiče většinou nebyli

seznámeni ani s úrovní aktivit, ani neovlivňovali zaměření, obsah nebo rozsah zájmů svých dětí.

Volný čas je však také časem, který někteří jeho potenciální účastníci na základě svého rozhodnutí nechtějí. Někteří mladí lidé volný čas po škole nebo i po práci mají; mohli a případně by ho i chtěli účelně využívat, v jeho nabídkách ani v možnostech vlastní účasti se však neumějí orientovat.

Proměna naší společnosti vytvářela od devadesátých let minulého století pro volnočasové aktivity dětí a mládeže nové podmínky. Zanikla řešení jednotná, místo nich se prosadily alternativní možnosti. Najednou se objevily obsahově i metodicky rozrůzněné a relativně snadno přístupné možnosti. Z této nabídky si dítě vybrat může, někdy však nedovede. Pokud jedinec na tyto nabídky neumí kladně reagovat, zůstává u nicnedělání a nudy nebo podléhá protispolečenskému jednání. Mezery v příležitostech pro volný čas i neschopnost využít existující nabídku se také mohou projevit nežádoucím a někdy brutálním jednáním dětí a mládeže vůči dospělým nebo vrstevníkům.

Překonávat neschopnost a nepřipravenost dětí a mladých lidí pozitivně realizovat svůj volný čas proto vyžaduje vytvářet pro ně dostatek přitažlivých nabídek, odstraňovat nezáměr a učit je, jak těchto možností využívat.

První zkušenosti z aktivit volného času se získávají v rodině. Rodina je pro dítě a mladého člověka prvním prostředím, které pro jejich volný čas vytváří (či má vytvářet) příznivé podmínky. Způsoby realizace volného času v našich rodinách se však v závislosti na jejím sociálním statusu, životním stylu i vztahu k volnočasovým potřebám dítěte od sebe značně odlišují. Rodina jako inspirátor, podporovatel i realizátor volnočasových aktivit může svoje děti učit k volnému času přistupovat tvůrčím způsobem. Toto působení se uskutečňuje:

- nápodobou a reprodukcí vzorců pozitivního volnočasového chování rodičů prostřednictvím účasti dětí na aktivitách rodiny,
- uskutečňováním individuálních i společných pravidelných zájmových činností dětí v rodině,
- citlivým sledováním a cílevědomým reagováním na potřeby, zájmy a nadání dětí, které se k takové činnosti samy přihlásí nebo jež k účasti na ní rodiče přímo vybídnu a podpoří.

Společným východiskem při tom je (či měl by být) dostatek času věnovaný rodiči dětem, jejich poučený a aktivní přístup k tomu, aby se děti učily svůj volný čas využívat k rozvoji sebe i ve prospěch druhých.

Jaké možnosti má naše současná škola ve volném čase? Škola pomáhá žákům zpřístupňovat poznání různých oblastí skutečnosti dvěma základními způsoby – ve vyučování a v souběžných volnočasových aktivitách.

Během posledních desetiletí začala škola rostoucí měrou uskutečňovat příležitostné, jednorázové volnočasové činnosti, které rozšiřují a prohlubují obsah vyučovacího procesu nebo mají oddechovou a kompenzační funkci a jsou šancí pro každého žáka a jeho volný čas. Mezi ně patří zejména návštěvy historických památek, kulturních, sportovních a dalších obdobných akcí; školní slavnosti, zábavy, meziškolní sportovní utkání, lyžařské výcvikové zájezdy, školy v přírodě apod. Mimořádně významná je zájmová činnost pravidelná (zájmové kroužky, soubory umělecké tvořivosti, sportovní družstva) vytvářející mnohaletou kontinuitu. Tato činnost sleduje individuální rozvoj účastníka. Na našich školách v současnosti působí ve volném čase žáků také školní družiny a školní kluby.

Při hledání nových možností sdružování dětí a mládeže se v poslední době také osvědčilo vytváření samosprávných struktur. Jde o žákovské samosprávy, rady, fóra atd.

Významným prostorem a činitelem volného času jsou i obce a regiony, jejichž koncepce a aktivity, personální, institucionální a materiální podpora vytvářejí předpoklady i pro účast dětí a mládeže na volnočasových aktivitách a životě společnosti.

Volný čas je v životě každého jedince oblastí velmi důležitou, oblastí živě se rozvíjející, ale současně přinášející celou řadu problémů.

Teoretická část

2 Vymezení pojmu volnočasové aktivity

Volný čas je čas, kdy člověk nevykonává činnosti pod tlakem závazků, jež vyplývají z jeho sociálních rolí, zvláště z dělby práce a nutnosti zachovat a rozvíjet svůj život¹.

Pod pojem volný čas většina z nás zahrnuje odpočinek, rekreaci, zábavu, zájmovou činnost, zájmové vzdělávání, dobrovolnou společensky prospěšnou činnost i časové ztráty s těmito činnostmi spojené.

Z hlediska dětí a mládeže jsem nepatří doba ztavená vyučováním a činnostmi s nimi spojené, sebeobsluhou, základní péče o zevnějšek a osobní věci, povinnosti spojené s chodem rodiny, domácnosti, výchovného zařízení i další vzdělávání. Nepatří jsem ani činnosti spojené s biologickou potřebou člověka jako např. jídlo, spánek, hygiena, zdravotní péče.

2.1 Historie pojmu volný čas

Pojetí volného času prošlo od minulého století do současnosti vývojem, v němž bylo zaznamenáno několik přístupů.

Před 2. světovou válkou se objevil pojem výchova mimotřídní – aktivity realizované školou mimo školní výuku. A druhý pojem, který se v této době objevil výchova mimoškolní - činnost uskutečňují se mimo školu např. ve sdruženích a zařízeních volného času². V šedesátých letech jsou tyto pojmy nahrazovány pojmem výchova mimo vyučování. Předělem v pojetí volného času se stala devadesátá léta 20. století. V této době se rozšířilo věkové, sociální a zájmové spektrum jeho účastníků.

¹ HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. 2004, s. 13.

² HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. 2004, s. 16.

2.2 Funkce výchovy mimo vyučování

Výchovně - vzdělávací funkce: tato funkce je uskutečňována skoro v každém dětském organizovaném kolektivu. Prostřednictvím pestrých a zajímavých činností se děti motivují k společensky žádoucímu využívání volného času, k získávání nových vědomostí, dovedností i návyků a tím i k rozvoji poznávacích schopností a k celoživotnímu vzdělávání. Úspěchy v zájmových činnostech přinášejí pocit uspokojení, příležitost k seberealizaci a přiměřenému sebehodnocení.

Zdravotní funkce: tato funkce je naplňována k nápomoci ke zdravému životnímu stylu, střídání činností různého charakteru, pohybovou činností a nápomocí ke získávání a upevňování nezbytných hygienických návyků³.

Sociální funkce: tato funkce je naplňována jednak tím, že během pracovní doby rodičů je o jejich děti postaráno. A dále je naplňována, že se během volnočasových aktivit částečně stírají rozdíly mezi nestejnými materiálními i psychologickými podmínkami v rodinách. Dochází k vyrovnávání rozdílů mezi různými sociálními typy dětí a dochází k vytváření žádoucích sociálních vztahů⁴.

Preventivní funkce: prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže je směřován do následujících oblastí⁵:

- a) drogová závislost, alkoholismus a kouření,
- b) kriminalita a delikvence,
- c) virtuální drogy (počítače, televize, video),
- d) patologické hráčství (gambling),
- e) záškoláctví,
- f) šikanování, vandalismus a jiné formy násilného chování,
- g) xenofobie, rasismus, intolerance.

³ HÁJEK Bedřich, et al. *Děti, vedoucí, volný čas*. 2004, s. 37.

⁴ HÁJEK Bedřich, et al. *Děti, vedoucí, volný čas*. 2004, s. 37.

⁵ PÁVKOVÁ Jiřina, et al. *Pedagogika volného času*. 2002, s. 41.

Prevence sociálně patologických jevů se promítá ve třech rovinách:

- a) primární prevence - je určena celé populaci, zejména té části populace, která není kriminálně riziková a ani narušená,
- b) sekundární prevence - zahrnuje aktivity a činnosti zaměřené na kriminálně rizikové jedince a skupiny, u kterých je zvýšená pravděpodobnost, že stanou nositeli tzv. závadové činnosti, ale i na ty, u nichž je pravděpodobnost, že stanou jejichmi oběťmi (např. minoritní skupiny či děti z míst se zvýšenou kriminalitou)⁶,
- c) terciární prevence - usiluje o léčení, resp. zabránění recidivy u těch, kteří jsou již negativními vlivy zasaženi. Tato prevence se zaměřuje hlavně na sociální prostředí, příčiny a podmínky vzniku závadového jednání a jeho recidivy. Je velmi důležité, aby jakýkoliv systémový přístup k problémům dětí a mládeže (drogy, delikvence, nezaměstnanost apod.) obsahoval všechny tři složky.

Aby byly tyto programy úspěšné je vždy nutné nevycházet od problému dítěte , ale od možnosti, od potenciálu dítěte nebo mladého člověka.

2.3 Výchova formální, informální, neformální

Výchova formální - patří sem aktivity uskutečňované ve školách nebo v odborných vzdělávacích zařízeních. Jsou zajišťovány nebo podporovány státem, většinou omezeny od základního až po vysokoškolské vzdělání, zakončení formálního stupně vzdělání je potvrzeno dokladem o absolvování. Do této skupiny patří vzdělávání ve škole, kombinované studium na středních a vysokých školách, distanční vzdělávání zprostředkované médii na základě připravených programů.

Výchova informální - je taková výchova, která vyplývá z každodenního kontaktu a zkušeností s rodinou, prací, přáteli, živelně vznikajícími vrstevnickými skupinami dětí a mládeže, médii a vlivy dalších činitelů, kteří působí v blízkých životních prostředích. Může probíhat cíleně, ale většinou působí nezáměrně, neorganizovaně a nesystematicky.

⁶ HÁJEK Bedřich, et al. *Děti, vedoucí, volný čas*. 2004, s. 84.

Výchova neformální - tato výchova je cílená a strukturovaná aktivita mimo formální výchovný systém. Patří sem např. zájmové kroužky, umělecký soubor, sportovní klub. Zpravidla neprobíhá ve škole nebo v odborném vzdělávacím zařízení a nebývá ukončena nějakým osvědčením. Neformální výchova vychází z dítěte, realizuje se prostřednictvím jeho dobrovolné činnosti⁷.

2.4 Organizovanost volného času

Činnost spontánní - je taková činnost, která se uskutečňuje individuálně nebo skupinově podle aktuálního zájmu dětí a je pedagogicky a výchovně ovlivněna nepřímo. Tyto aktivity jsou přístupny všem zájemcům a nemají přesně stanovený začátek ani konec. Patří sem např. aktivity na otevřených hřištích a sportovištích nebo v čítárnách a knihovnách⁸.

Zájmová činnost příležitostná - je taková činnost, která je organizovaná, může být jednorázová nebo pravidelná, rekreační, oddechová nebo vzdělávací. Mohou to být např. poznávací soutěže, sportovní turnaje a závody, koncerty, přehlídky, divadelní představení, exkurze, výlety atd. Tyto aktivity bývají časově ohraničeny a jsou přímo organizovány vedoucím.

Zájmová činnost pravidelná - tato činnost se uskutečňuje v pravidelných intervalech celoročně (jednou nebo několikrát týdně) pod vedením kvalifikovaného vedoucího. Cílem těchto aktivit je pro děti získání nových dovedností a vědomostí. Tyto aktivity jsou např. sportovní družstva, kroužky, umělecké soubory apod.

⁷ HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. 2004, s. 19.

⁸ HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. 2004, s. 21.

3 Činitelé, kteří ovlivňují jedince při výběru volnočasových aktivit

Škála těch, kteří se podílejí na výběru a náplni volného času dětí a mládeže je velká. „Většinou se vzájemně ovlivňují, ať už si konkurují nebo spolupracují. Jsou to:

- a) přirozené výchovné instituce - rodina, skupina vrstevníků, lokální pospolitost (např. obec),
- b) instituce se zprostředkovaným výchovným působením - společenské prostředí, občanská sdružení, soukromé subjekty, cestovní kanceláře, hromadné sdělovací prostředky apod.,
- c) instituce s přímým výchovným působením - školy, školská zařízení, vzdělávací subjekty, církve apod.“⁹

3.1 Přirozené výchovné instituce

Rodina

Rodina hraje důležitou roli v životě člověka a tedy i na čas strávený ve volném čase. Je to nejpřirozenější skupina ve společnosti, je časově prvním výchovným prostředím, které na dítě působí. Aktivity a činnosti, které si dítě vybírá, jsou dány nejen množstvím volného času, osobnostními předpoklady dítěte, ale také tím, jaké hodnoty rodina uznává, finančními možnostmi rodičů i jejich představami, jak by dítě mělo volný čas trávit. Rodina by měla být inspirátor, podporovatel i realizátor volnočasových aktivit dítěte. Nemělo by se při výběru volnočasových aktivit dítěte promítnout nenaplněná přání rodičů a jejich tížádnost, což se bohužel v některých případech děje. Rodina by měla k volnému času přistupovat tvůrčím způsobem a vytvářet postoje, které budou jejich děti ochotny a schopny v budoucnosti uplatňovat i po založení vlastní rodiny. Toto působení se uskutečňuje:

- a) **nápodobou a reprodukcí** vzorců pozitivního volnočasového chování rodičů prostřednictvím účasti dětí na aktivitách rodiny. Toto lze uskutečňovat např. příležitostnými společenskými hrami, setkáváním se s příbuznými a přáteli, společnými návštěvami zábavních a kulturních zařízení, divadel, koncertů, při

⁹ HÁJEK Bedřich, et al. *Děti, vedoucí, volný čas*. 2004, s. 30.

vycházkách, výletech, poznávacích zájezdech, rodinných dovolených apod. Nápodoba nic nedělání, nudy, konzumního způsobu života nebo protispolečenské aktivity není samozřejmě žádoucí,

b) uskutečňování individuálních i společenských pravidelných zájmových činností dětí v rodině (sportovních, turistických, uměleckých, technických, přírodovědných, zábavných aj.). Aktivita dítěte může být prostým navázáním na zájem rodičů nebo plynulým přecházením do jiné oblasti,

c) citlivým sledováním a cílevědomým reagováním na potřeby, zájmy a nadání dětí.

Je velmi důležité dítě podpořit v jeho aktivitách anebo se ho pokusit nenásilnou formou nasměrovat někam jinam, ale ne pro dobrý pocit rodičů, ale vždy pro dobro dítěte. Vždy nastane čas, kdy se dítě začne vymaňovat vlivu rodiny, postupně se začne osamostatňovat. Spolu se svými vrstevníky vstupují do dalších výchovných prostředí (např. do sportovních klubů, uměleckých kroužků apod.)¹⁰.

Je velmi důležité přistupovat k výběru volnočasových aktivit vždy s rozvahou a nikoliv direktivně. Ideální je aktivní a poučený zájem rodičů o to, aby se jejich děti učily svůj volný čas využívat různorodě, smysluplně, na základě svého dobrovolného rozhodování citlivě podporovaného rodiči.

V současnosti se často objevují rodiny, které na své děti nemají, anebo nechtějí mít dostatek volného času. Těch důvodů je mnoho např. pracovní zaneprázdnění, nepochopení, nerespektování potřeb a zájmů dětí apod. To vše vede k tomu, že děti neumí využívat svůj volný čas.

Skupina vrstevníků

Tato skupina hraje také významnou roli v životě člověka. Zde se promítají všechny možné aktivity, které může dítě či mladý člověk naplňovat v neformálních skupinách svých kamarádů. Přináležet k takové skupině poskytuje zázemí a ochranu, popřípadě kompenzuje jejich sociální deprivaci, umožňuje vytváření sociálních vztahů a pocitu bezpečnosti. Je proto velmi důležité, jaké hodnoty a z nich vyplývající cíle skupina uznává. Může to být skupina, která svůj volný čas naplňuje žádoucím způsobem, věnují se společenským hrám, jednoduchým soutěžím a sportování, zábavě nebo prozkoumávání svého okolí. Nebo jsou to

¹⁰ HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. 2004, s. 62.

skupiny s negativním postojem obecně stanoveným hodnotám (organizovaná např. jako gang či pouliční parta).

Lokální pospolitost

Tento pojem lze chápat jako obec popř. sídliště nebo městskou část. I zde hrají vlivy sousedských vztahů významnou roli na využití volného času. Také zde se tvoří neformální skupiny dětí a mládeže. Na této úrovni působí vztahy mezi místními institucemi a ostatními občany, sousedské vztahy, ale i lokální politické subjekty, které spolu ne vždy komunikují tak, aby se mohly dohodnout na tom, co je pro děti prospěšné a jaké podmínky a jakým způsobem by je měly pro děti vytvořit¹¹.

3.2 Instituce se zprostředkovaným výchovným působením

Společenské prostředí

Zde velkou úlohu hrají tradice založené na společenském postavení. Společenské postavení rodičů, finanční možnosti rodiny a jejich hmotné zázemí má odraz i ve vztazích mezi dětmi, které většinou uznávají hodnoty, které uznávají jejich rodiče. Tento názor děti mění s přibývajícím věkem.

Občanská sdružení

O volný čas, nejen dětí a mládeže, také pečují občanská sdružení, která se zabývají různými cíli a zaměřením.

Hromadné sdělovací prostředky

„Zde se jedná o zprostředkovaný výchovný a vzdělávací záměr, z něhož si děti podle návodu svých rodičů, učitelů, vedoucích, kamarádů i dalších osob mohou vybírat zdroj informací, který na ně může mít pozitivní vliv.“¹² Je velmi pravděpodobné, že se zde může objevit i negativní vliv. Patří sem televize, rozhlas, video, internet, noviny a časopisy.

Soukromé subjekty

Sem lze zahrnout zejména cestovní kanceláře se svými poznávacími, pobytovými a ozdravnými zájezdy pro děti a mládež. Dále sem lze zařadit firmy pořádající akce pro děti a

¹¹ HÁJEK Bedřich, et al. *Děti, vedoucí, volný čas*. 2004, s. 31.

¹² HÁJEK Bedřich, et al. *Děti, vedoucí, volný čas*. 2004, s. 31.

mládež, umělecké agentury, rekreační zařízení se svými nabídkovými volnočasovými programy, hypermarkety se svými koutky pro děti¹³.

3.3 Instituce s přímým výchovným působením

Školy a školní družiny

Ve školách nalezneme mnoho volnočasových aktivit a programů např. různé kroužky, akce mimo vyučování na školách v přírodě, výlety, akademie apod.

Školní družiny mají výchovnou, vzdělávací a rekreační funkci pro žáky základní školy v době mimo vyučování a v době školních prázdnin pro žáky prvního stupně. Činnosti v družině svým způsobem navazují na vzdělávací činnost základní školy, ale není přímým pokračováním vyučování, a ani ho nenahrazuje. Denní a týdenní program je tvořen tak, aby vyhovoval požadavkům duševní hygieny (střídání klidných a pohybově náročných činností, práce a odpočinku, organizovaných a spontánních činností apod.).

Školní kluby

Mají skoro stejnou funkci jako školní družiny. Jsou však určeny pro žáky druhého stupně základní školy a žákům víceletých gymnázií (nejdéle však do věku odpovídajícímu ukončení povinné školní docházky). Činnost školních klubů je zaměřena především na zájmové aktivity provozované ve volném čase.

Střediska pro volný čas mládeže

„Plní funkci výchovně vzdělávací a rekreační. Je to souhrnný termín pro domy dětí a mládeže s širokou zájmovou působností a pro stanice zájmových činností, které jsou specializované na konkrétní zájmovou činnost. Jsou určena jak pro děti a mládež, tak pro jejich rodiče i další veřejnost¹⁴.“

¹³ HÁJEK Bedřich, et al. *Děti, vedoucí, volný čas*. 2004, s. 33.

¹⁴ HÁJEK Bedřich, et al. *Děti, vedoucí, volný čas*. 2004, s. 33.

Legislativní vymezení institucí s přímým výchovným působením

Vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání

Tato vyhláška hovoří o tom, že účastníci zájmového vzdělávání jsou děti, žáci a studenti; účastníky mohou být také pedagogičtí pracovníci, zákonní zástupci nezletilých účastníků, popřípadě další fyzické osoby.

V § 2 jsou vymezeny formy vzdělávání:

- příležitostnou výchovnou, vzdělávací, zájmovou tématicko rekreační činností,
- pravidelnou výchovnou, vzdělávací, zájmovou činností,
- táborovou činností,
- osvětovou činností,
- individuální prací,
- využitím otevřené nabídky spontánních činností.

V § 3 jsou vymezená školská zařízení pro zájmovou činnost:

- Středisko volného času,
- Školní klub,
- Školní družina.

V § 4 je popsána činnost střediska. Činnost střediska se určuje ve více oblastech zájmového vzdělávání nebo se zaměřuje na konkrétní oblast zájmového vzdělávání. Má dva typy dům dětí a mládeže a stanice zájmových činností. Středisko vykonává svou činnost po celý školní rok.

V § 6 je popsána činnost klubu. Klub může poskytovat zájmovou činnost žákům jedné školy nebo více škol. Svou činnost vykonává v době školního vyučování, ale může vykonávat i době mimo vyučování a o prázdniny. Účastníky činnosti klubu podle § 7 jsou přednostně žáci druhého stupně základní školy.

§ 8 se zaměřuje na činnost družiny. Družina může poskytovat zájmové vzdělávání žákům jedné školy nebo více škol. Družina činnost uskutečňuje ve dnech školního vyučování a školních prázdninách. Účastníky družiny jsou žáci prvního stupně základní školy (§9).

Dále se v této vyhlášce hovoří o podmínkách úplaty za poskytovanou zájmovou činnost.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání

V tomto zákoně se hovoří mimo jiné o základním uměleckém, jazykovém a zájmovém vzdělávání.

§ 109 pojednává o základním uměleckém vzdělávání, které se poskytuje v jednotlivých uměleckých oborech. Základní umělecké vzdělávání se poskytuje v základních uměleckých školách.

§ 111 se hovoří, že účastníkům zájmové činnosti poskytuje zájmové vzdělávání naplnění volného času se zaměřením na různé oblasti. Tato zájmová činnost je provozována zejména ve střediscích volného času, školních klubech a družinách.

3.4 Nabídka volnočasových aktivit v našem městě

Základní škola

Základní škola, ve které žáci vyplňovali dotazník nabízí tyto kroužky:

- Sportovní kroužky - atletika, vybíjená, aerobik,
- Výtvarný kroužek,
- Kroužek první pomoci,
- Počítačový kroužek.

Speciální základní škola

Speciální základní škola, ve které žáci vyplňovali dotazník nabízí tyto kroužky:

- Sportovní kroužek - míčové hry,
- Počítačový kroužek,
- Cizí jazyk - anglický jazyk.

Základní umělecká škola

Hudební obor:

- Hra na hudební nástroj - klavír, flétna zobcová a příčná, trubka, klarinet, housle, kytara,
- Zpěv - sólový, skupinový (dívčí vokální soubor),
- Hudební nauka.

Výtvarný obor:

- Kresba,
- Malba,
- Keramika,
- Dekorativní a textilní činnost.

Dům dětí a mládeže

- Malá kuchařka,
- Výtvarná výchova,
- Moderní výtvarné techniky,
- Hrátky s keramikou pro předškoláky,
- Keramika pro děti - začátečníci,
- Keramika pro děti - pokročilí,
- Keramika pro dospělé,
- Hra na flétnu,
- Odbíjená (dívky od 9 let),
- Kopaná - přípravka mladší,
- Kopaná - přípravka starší,
- Kopaná - mladší žáci,
- Kopaná - starší žáci,
- Kopaná - mladší dorost,
- Kopaná - starší dorost,
- Rybáři - začátečníci,
- Rybáři - pokročilí,
- Plastický modelář,
- Kick - box - začátečníci,

- Kick - box - pokročilí,
- Kulturistika,
- Dopolední výtvarné tvoření pro rodiče s dětmi,
- Baby studio - otevřený klub pro maminky s dětmi (neorganizováno),
- Němčina,
- Mažoretky - kadetky,
- Mažoretky - juniorky,
- Hip,- hop.

Sportovní klub

- Asociace sportu pro všechny - cvičení s dětmi od 2 let, gymnastika, lehká atletika, orientační běh, florbal, vybíjená, aerobik, brännball dětí,
- Cyklistika,
- Florbal,
- Fotbal,
- Jachting,
- Kanoistika,
- Skateboard,
- Stolní tenis,
- Tenis,
- Volejbal.

Další organizace

Pionýrská skupina.

V našem městě také působí pionýrská skupina, která pořádá různé výlety do přírody a za poznáním, tábor a každoroční jednorázové akce typu Pohádkový les.

Junák

Skautské středisko má 3 oddíly – 2 chlapecké, 1 dívčí. Oddíly mají své družiny vlčat a světlušek. Toto středisko je součástí ústeckého kraje Přemysla Oráče.

4 Charakteristika žáků

Žáci základní školy a základní školy praktické se liší v úrovni rozumových schopností. S tím souvisí různý pedagogický přístup. K žákům se sníženými rozumovými schopnostmi je potřeba přistupovat více individuálně, používat častěji názorné pomůcky apod. Ve třídách na základní škole praktické je z tohoto důvodu menší počet žáků než na běžných základních školách.

4.1 Charakteristika žáků základní školy

V oblasti kognitivního vývoje dosahuje žák postupně stádia formálních logických operací, které můžeme chápat i jako další způsob uvolňování subjektivní vazby na konkrétní, v určitém čase a prostoru existující realitu. Jedinec ve starším školním věku už dovede přemýšlet o různých možnostech a jejich pravděpodobnosti, tj. o situacích, které dosud reálně nenastaly¹⁵. Dokončuje se vývoj mozku a CNS. Dochází ke změnám v myšlení. Začínají převažovat formální logické operace. Jedinec uvažuje o abstraktních pojmech, které si nedokáže představit (např. právo, spravedlnost, morálka). Je schopen vytvořit několik variant řešení problému a vyzkoušet je. Rychle se rozvíjí vnímání a představy. Myšlení se vyznačuje pružností a tvořivostí. Přestože se myšlení rozvíjí, nejsou mnozí schopni zvládnout učivo buď z důvodů formálních nedostatků, emoční blokády vyvolané negativním očekáváním či nižší intelektuální kompetencí, nedostačující ke zvládnutí složitější teorie.

Mění se i v tomto období úvahy o sobě samém a vedou postupně k odmítnutí staré identity, a potřebě hledání nějaké nové, subjektivně přijatelnější. V této době se potřeba orientace nevztahuje jen k vnějšímu světu, ale i k vlastní osobnosti. Svou hodnotu získávají srovnáváním: buď s nějakým ideálem identity anebo ve vztahu k jiným vrstevníkům.

V tomto období se objevuje vnitřní nejistota a napětí. Projevuje se tzv. klackovitou chůzí a chováním, hlučností, předváděním se, ale i pocity méněcennosti a nevyváženými reakcemi. Pro budování sebevědomí je v tomto období velmi důležitý fyzický vzhled. Je kladem velký důraz na vlastní vzhled a styl oblékání. Častěji nespokojená jsou děvčata. Dalšími znaky jsou: emoční labilita, zhoršené sebeovládání, nestálost a nepředvídatelnost reakcí, prostořekost, konfliktovost, uzavřenost (méně se svěřují), vztahovačnost, únik do světa představ a fantazie, denní snění, v němž se promítají touhy a přání dospívajícího, výkyvy

¹⁵ VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychologie školního dítěte*. 1995, s. 39.

prospěchu (objevují se tendence nevyvíjet nadměrné úsilí, většina žáků se připravuje do výuky jen, když je přesvědčena, že budou klasifikováni).

Toto období charakterizuje rozpor mezi hodnotami mladší a starší generace. Projevuje se zvýšenou kritičností ve vztahu k autoritám, nebude akceptovat názory a rozhodnutí dospělých zcela bezvýhradně, ale bude o nich uvažovat. Přijímá pouze to, co mu imponuje a čeho si váží. Často se objevují „silácké postoje“ k radám rodičů a učitelů. Je tu snaha vyvzdorovat si větší samostatnost. Pubescent nesnáší kompromisy a usiluje o jednoduché, přímočaré řešení, je vášnivým diskutérem a své názory (jako jediné správné) dokáže prosazovat velmi vehementně a velmi dlouho. Jiným typickým rysem pubescenta je pocit vlastní výjimečnosti - má za to, že jeho myšlenky a pocity jsou naprosto jedinečné a proto je také nikdo jiný nemůže pochopit. Komunikace mezi rodiči a jejich dospívajícím potomkem bývá problematická a obě strany často vnímají totéž - totiž že s tím druhým se nedá mluvit. Pubescenti nejsou dobrými komunikačními partnery mj. pro svoji vztahovačnost, časté výbuchy a nepředvídatelné reakce; dospělí naopak projevují málo pochopení těmito přechodným jevům a často nadbytečně zkoušejí uplatňovat svoji autoritu.

Prvořadý vliv má vrstevnická skupina, která poskytuje oporu jeho ještě nehotové identitě - přebírá tzv. skupinovou identitu. Vrstevníci spolu sdílejí zájmy i starosti. Ve skupině se klade důraz na konformitu jejích členů - potřeba konformity se projevuje ve stylu řeči, oblékání nebo třeba v preferované značce mobilních telefonů. Za to, že se člen skupiny vzdá své individuality, mu skupina poskytuje jistotu a přijetí. Ke konci pubescence potkává některé jedince první zamilovanost. Svého partnera si dospívající velmi idealizuje a má potřebu častého kontaktu s ním. Tyto vztahy bývají většinou platonické.

4.2 Charakteristika žáků základní školy praktické

Do základní školy praktické jsou většinou zařazováni žáci v lehké mentální retardaci, žáci při dolní hranici středního pásma a žáci s kombinací nižšího nadání a výchovné nepodnětnosti či zanedbanosti.

Mentální úroveň ve středním pásmu

Nejde ještě o mentální defekt, ale pouze o snížení předpokladů, přibližně na úroveň 71-85 % normální, průměrné funkce¹⁶. Inteligence je vymezena přibližně rozpětím IQ 71-85.

¹⁶ VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychologie problémového dítěte školního věku*. 1995, s 15.

S nižší inteligencí souvisí i omezený rozvoj myšlenkových pochodů. Konkrétní logické operace přetrvávají delší dobu než je běžné. Tyto děti jsou vázané na konkrétní realitu, nedovedou zobecňovat. K pochopení učiva potřebují konkrétní názorný výklad. Osvojení látky jim trvá mnohem delší dobu a je méně efektivní. Nedovedou aplikovat naučené obecné pravidlo na různé situace (jakmile je nová situace nepatrně odlišná, jeví se jim jako úplně jiná a nevědí si s ní rady). Jejich přístup k řešení problémů je typicky stereotypní, ulpívají na určitém způsobu, který si jednou zafixovaly a nedovedou jej změnit. Preferují mechanickou práci. V situaci nouze aplikují řešení pokusem a omylem.

Typické jsou i rysy verbálního projevu. Řeč bývá obsahově chudší, chybí zde složitější pojmy a naopak jsou častější různá stereotypní vyjádření. Skladba verbálního projevu bývá zjednodušena, nepoužívají složitější větnou vazbu.

Dalším charakteristickým rysem je infantilnost, hravost, větší závislost na dospělých a méně regulovaná emocionalita. Sociální chování i hra odpovídají úrovni nižšího věku.

Ve skupině dětí s podprůměrnou inteligencí lze diferencovat dvě základní, etiologicky a perspektivně zcela odlišné skupiny dětí¹⁷:

- a) první skupinu tvoří děti, u nichž snížení rozumových schopností souvisí s organickým poškozením mozku
- b) kombinace nižšího nadání a výchovné nepodnětnosti či zanedbanosti.

Podprůměrné nadání - kombinace nižšího nadání a výchovné nepodnětnosti či zanedbanosti

Rodiče takových dětí obvykle bývají celkově na nižší úrovni, jsou podprůměrně inteligentní a nevzdělaní. Zpravidla ani nejsou schopni vytvořit svým dětem dostatečně podmětne prostředí. Charakter prostředí, ve kterém dítě vyrůstalo, spoluurčuje nejen celkovou úroveň jeho inteligence, ale i jeho typické rysy. Struktura inteligence zanedbaných dětí má často typické znaky, které signalizují nedostatečnou zkušenost, danou málo podnětnou rodinou. Tyto děti bývají opožděné v rozvoji řeči, nemají dostatečnou slovní zásobu. Jejich řeč je na nízké úrovni i z hlediska skladby či vyjádření.

Jejich sociální adaptace bývá odlišná od běžných projevů dětí stejného věku. Chování vyhází ze spontánního projevu a neřídí se běžnými normami chování, protože je nezná. Dítě

¹⁷ VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychologie problémového dítěte školního věku*. 1995, s 15.

nemá s běžnými modely chování žádnou zkušenost. Pro tyto děti je nástup do školy náročnější i z toho důvodu, že nezískalo všechny potřebné dovednosti a návyky¹⁸.

5 Poruchy chování

Poruchy chování je souborný název pro skupinu odchylek od normálního, průměrného chování. Dítě nebo mladistvý jsou nápadní pro své okolí. Některé odchylky mají dlouhodobý charakter nebo se často opakují, jiné jsou vzácné. Také jejich závažnost je různá. Závisí též na frekvenci výskytu poruchy, na její intenzitě, na věku osoby u které se objevuje, a též na podstatě poruchy.

Poruchy chování jsou sledovány v různých vědních oborech, jako je pedagogika, resp. speciální pedagogika, psychologie, kriminologie, právní vědy. Speciálně pedagogický termín „mládež vyžadující zvláštní péči“ označuje tu mládež, která je postižená různými vadami a poruchami somatickými, smyslovými, intelektovými, nebo těmi, které se dostaly do rozporu s normami společnosti.

Šíře poruch chování je rozsáhlá. Z pragmatického hlediska můžeme poruchy chování rozdělit do tří skupin:

- a) lehké, které jde zvládnout běžnými pedagogickými prostředky
- b) středně těžké, které potřebují speciální zásah odborníků
- c) těžké, které jsou většinou doménou psychiatrie¹⁹.

O poruše chování lze mluvit tehdy, pokud jedinec chápe sociální normy, ale neakceptuje je nebo se jimi nedokáže řídit. Důvodem může být jiná hodnotová hierarchie, rozdílné osobní motivy nebo neschopnost ovládat svoje chování (např. z důvodů organického poškození mozku nebo následkem požití alkoholu či drog).

5.1 Diagnostická kritéria

Musí obsahovat opakující se stabilní vzorce chování, ve kterých jsou porušovány sociální normy, pravidla a práva druhých. Každá z následujících níže uvedených kategorií chování, pokud je výrazná, dostačuje k potvrzení diagnózy poruchy chování, avšak ojedinělé disociální činy pro tuto diagnózu nestačí (podle MKN – 10).

¹⁸ VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychologie problémového dítěte školního věku*. 1995, s 16.

¹⁹ NIKL, Jaroslav. *Sociálně patologické jevy u dětí a mládeže se zaměřením na jejich prevenci*. 2000, s. 51.

Mezi symptomy se zahrnuje následující chování :

Agrese k lidem a zvířatům:

- častá šikana, vyhrožování nebo zastrašování druhých,
- vyvolávání pranic a bitek,
- nadměrné rvačky,
- jako zbraně jsou použity předměty, které mohou těžce zranit druhé,
- projevy fyzické agrese a hrubosti k lidem,
- projevy fyzické agrese a hrubosti ke zvířatům,
- při krádežích střety s obětí (např. loupežná přepadení),
- vydírání,
- vynucování si sexuální aktivity.

Destrukce majetku a vlastnictví:

- zakládání ohně se záměrem vážného poškození,
- závažné ničení majetku druhých.

Nepoctivost nebo krádeže:

- vloupávání se do domů, budov a aut,
- opakované lhaní k získání prospěchu, výhody nebo k vyhnutí se povinnostem, závazkům,
- krádeže bez konfrontace s obětí,
- padělání peněz, listin...

Vážné násilné porušování pravidel před třináctým rokem:

- opakované opouštění domova v noci i přes zákazy rodičů,
- útoky z domova (nejméně dvakrát), toulky,
- opakované záškoláctví,
- velmi časté a intenzivní výbuchy zlosti,
- vzdorovité a provokativní chování,
- trvalá silná neposlušnost.

O poruchu chování jde v případě, že chování je u daného jedince extrémní, resp. porušuje sociální očekávání přiměřené věku.

Poruchy chování bývají spojeny s nepříznivým psychosociálním prostředím, včetně neuspokojivých vztahů v rodině a selhávání ve škole. Poruchy chování významně zhoršují školní a pracovní fungování²⁰.

5.2 Příčiny poruch chování

Příčiny, které u dětí a mladistvých vyvolávají různé patologické stavy a poruchy, jsou četné a složité. Příčiny mohou být různé, obvykle se zde sčítá nepříznivý vliv většího počtu různých rizik²¹. Na základě těchto stavů a poruch mohou vznikat poruchy chování. Tyto příčiny se dají dělit na endogenní a exogenní. Endogenní příčiny jsou ty, které vznikly účinkem vnitřních vlastností organismu, exogenní pak vlivem účinku zevního prostředí (u dětí hlavně rodina a škola, ale i vlivy životního prostředí). Často se při vzniku jednotlivých chorobných stavů kombinuje více škodlivých faktorů.

Endogenní příčiny dělíme na vlivy dědičné v podobě zvýšené připravenosti, vnímavosti organismu vůči patologickým podnětům, až po přímé přijímání dědičných sklonů. Dále na skupinu vlivů psychologických a biologických faktorů, jako je působení rané dětské zkušenosti, temperamentní založení, typ nervové soustavy, snížená úroveň rozumových schopností, disharmonický vývoj osobnosti. Uplatňují se i všechny nedostatečně kompenzované defekty i nejmenší intenzity. Z nejčastějších to jsou specifické poruchy učení, dále různé smyslové defekty menšího rozsahu a intenzity, zvláště nepoznané, které mohou po delší dobu i skrytě patogenně působit. Mezi vnitřní vlivy se řadí i faktory psychopatologické, kam lze řadit hlavně neurotické založení a orientace jedince a dále lehká mozková dysfunkce, psychózy a psychopatie. K exogenním příčinám se řadí působení školy, rodiny, mimoškolní oblasti a sdělovacích a uměleckých prostředků.

Z hlediska doby, v níž působí škodlivé faktory, můžeme příčiny, které mohou vyvolat poruchy chování rozdělit na prenatální, perinatální a postnatální.

²⁰PEŠATOVÁ, Ilona. *Vybrané kapitoly z etopedie*. 2003, s. 28-29.

²¹VÁGNEROVÁ, Marie. *Úvod do vývojové psychopatologie IV*. 2003, s. 36.

5.3 Faktory zvyšující riziko rozvoje poruch chování

Dispozice k poruchovému chování je multifaktoriální. Projeví se zde jak biologické předpoklady, tak vliv mnoha sociálních faktorů, tj. nežádoucích zkušeností. Jde o interakci rizikových vlivů.

Osobnostní faktory

Genetická dispozice k disharmonickému vývoji a agresivnímu způsobu reagování. Taková dispozice se v dětství může projevovat na úrovni temperamentu. Rizikovým faktorem je dráždivost, impulzivita, snížený sklon k úzkostnému prožívání a menší citlivost ke zpětné vazbě.

Oslabení nebo porucha centrální nervové soustavy je také rizikovým faktorem, který zvyšuje dispozici k nežádoucímu způsobu reagování. Zvýšené riziko těchto projevů vzniká u dětí se syndromem hyperaktivity, po úrazech hlavy, u některých epilepsií apod.

Úroveň inteligence není faktorem, který by významnějším způsobem ovlivňoval riziko vzniku poruchového chování.

Vliv sociálního prostředí

Život v nevhodném nebo nepodnětném rodinném prostředí představuje riziko ve smyslu rozvoje nežádoucích způsobů chování nebo dokonce nežádoucích osobnostních charakteristik.

Rizika rodinného prostředí:

- rodiče jsou anomální osobnosti, a proto nejsou schopni uspokojivě plnit rodičovskou roli,
- zvýšení rizika představuje i neúplná rodina,
- stoupá četnost poruchového chování i u mladistvých, kteří žijí v úplné a zdánlivě funkční rodině. Rodina však funguje spíše formálně. Neposkytuje dítěti důležité podněty pro jeho rozvoj. Nedovede mu dát jistotu, že má pro rodiče význam a nedokáže mu vymezit žádoucí hodnoty a normy chování,
- určité subkultury a sociální skupiny poruchové jednání tolerují, někdy je dokonce považují za vhodné a nutné,

- k rozvoji nežádoucího chování může stimulovat nejen určitý styl života, ale i určité životní prostředí (sídliště)²².

6 Hodnocení chování

Základní škola i základní škola praktická mají vypracovaný svůj systém kritérií, podle kterých chování žáků hodnotí. V jednotlivých školách je zpracován školní řád, který slouží k dodržování pravidel dané školy. Jeho časté porušování je klasifikováno jako přestupek a je uděleno kárné opatření (napomenutí třídního učitele, třídní důtka, ředitelská důtka, snížená známka z chování).

6.1 Základní škola

Kritéria pro jednotlivé stupně klasifikace chování jsou následující:

Stupeň 1 (velmi dobré)

Žák uvědoměle dodržuje pravidla chování a ustanovení vnitřního řádu školy. Méně závažných přestupků se dopouští ojediněle. Žák je však přístupný výchovnému působení a snaží se své chyby napravit.

Stupeň 2 (uspokojivé)

Chování žáka je v rozporu s pravidly chování a s ustanoveními vnitřního řádu školy. Žák se dopustí závažného přestupku proti pravidlům slušného chování nebo vnitřnímu řádu školy; nebo se opakovaně dopustí méně závažných přestupků. Zpravidla se přes důtku třídního učitele školy dopouští dalších přestupků, narušuje výchovně vzdělávací činnost školy. Ohrožuje bezpečnost a zdraví svoje nebo jiných osob.

Stupeň 3 (neuspokojivé)

Chování žáka ve škole je v příkrém rozporu s pravidly slušného chování. Dopustí se takových závažných přestupků proti školnímu řádu nebo provinění, že je jimi vážně ohrožena

²² VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 2002, s. 275-277.

výchova nebo bezpečnost a zdraví jiných osob. Záměrně narušuje hrubým způsobem výchovně vzdělávací činnost školy. Zpravidla se přes důtku ředitele školy dopouští dalších přestupků.

Školní řád základní školy

Žák chodí do školy pravidelně a včas podle rozvrhu hodin. Účast na vyučování nepovinných předmětů je pro zařazené žáky povinná.

Nepřítomnost žáka ve škole je třeba omlouvat vždy písemně, prostřednictvím omluvného listu v žákovské knížce (notýsku).

Při absenci žáka je nutno neprodleně informovat třídního učitele osobně, písemně nebo telefonicky a sdělit mu příčinu absence žáka.

Lékařské vyšetření není důvodem k celodenní absenci žáka. V případě, že žák není nemocen, dostaví se po vyšetření do školy a zapojí se do výuky.

Po opětovném nástupu do školy žák neprodleně předloží omluvenku třídnímu učiteli. Omluvenku je potřeba přinést nejpozději do 3 dnů po skončení absence.

Pokud žák odchází ze školy v průběhu vyučování, oznámí tuto skutečnost třídnímu učiteli, případně vyučujícímu další hodiny. Zákonní zástupci si žáka vyzvedávají ve škole nebo předloží písemnou žádost o uvolnění.

Třídní učitel může ve výjimečných případech a po projednání s ředitelem školy požadovat omlouvání každé nepřítomnosti žáka lékařem.

Předem známou nepřítomnost žáka je třeba omluvit před jejím započítáním. Na základě žádosti rodičů může v odůvodněných případech uvolnit žáka z vyučování: jedna vyučovací hodina – vyučující příslušného předmětu, jeden den – třídní učitel, více jak jeden den – ředitel školy na základě písemné žádosti rodičů.

Ředitel školy může ze zdravotních nebo jiných závažných důvodů uvolnit žáka na žádost jeho zákonného zástupce zcela nebo zčásti z vyučování některého předmětu; zároveň určí náhradní způsob vzdělávání žáka v době vyučování tohoto předmětu. V předmětu tělesná výchova ředitel školy uvolní žáka z vyučování na písemné doporučení registrujícího praktického lékaře pro děti a dorost nebo odborného lékaře. Na první nebo poslední vyučovací hodinu může být žák uvolněn se souhlasem zákonného zástupce bez náhrady.

Žákovi, který se nemůže pro svůj zdravotní stav po dobu delší než dva měsíce účastnit vyučování, stanoví ředitel školy takový způsob vzdělávání, který odpovídá možnostem žáka,

nebo mu může povolit vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu. Zákonný zástupce žáka je povinen vytvořit pro stanovené vzdělávání podmínky.

Budova školy se otevírá v 7.45 hod. Žáci nastupují do školy 15 min před začátkem vyučování, vstupují do školy ukázněně, v šatně se přezouvají do vhodné obuvi, která odpovídá hygienickým požadavkům a která neznečišťuje a nepoškozuje podlahu. Šatna se zamyká 5 min. před zahájením vyučování.

Po příchodu do učebny se žáci připravují na vyučování. Začátek vyučování je v 8.00 hod..

Po zvonění sedí všichni žáci v lavicích. Pokud se nedostaví vyučující do 5 min. po zvonění, oznámí jeho nepřítomnost třídní služba v ředitelně.

První přestávka začíná v 8.45 a trvá 10 min., velká přestávka je od 9.40 - 10.00, malé přestávky trvají 10 min..

Přechody žáků do jiné třídy probíhají po prvním zvonění na přestávku.

Žáci mají právo na přestávku časově nezkrácenou. Během přestávek není žákům dovoleno opustit školní budovu. Výjimku tvoří hlavní přestávka, při které mohou žáci za přítomnosti dozírajících učitelů trávit přestávku ve venkovním odpočinkovém prostoru školy. Žák, kterému je nevolno, jde domů nebo k lékaři pouze v doprovodu rodičů nebo jiné pověřené osoby. Nevolnost hlásí svému vyučujícímu, v případě nutnosti se obrátí na kteréhokoliv zaměstnance školy.

V době mimo vyučování se žáci smějí zdržovat ve školní budově pouze za přítomnosti pedagogického dozoru.

Po skončení vyučování se žák zdržuje v šatně po dobu nezbytně nutnou, přezuje se, oblékne a odchází z budovy.

Třídní knihu přenášejí během vyučování určení žáci a napomáhají třídnímu učiteli udržet ji v náležitém stavu a zamezit její ztrátě.

Služba týdne dbá na čistotu a pořádek, odpovídá za čistě umytou a utřenou tabuli v průběhu vyučování.

Do kabinetů vstupují jen pověřeni žáci za přítomnosti učitele, do sborovny, ředitelny a kanceláře jen tehdy, jsou-li k tomu vyzváni.

Během vyučování mají žáci vypnuté mobilní telefony.

Žáci nenosí do školy nepotřebné či drahé věci, neboť škola za jejich ztrátu či poškození nenes odpovědnost. Mobilní telefony musejí být během vyučovací hodiny vypnuty a v aktovce.

V odborných učebnách žáci dodržují bezpečnostní řady těchto učeben.

Nalezené věci se odevzdávají p. školníkovi, p. hospodářce nebo do ředitelny.

Žáci nepoužívají hrubých a vulgárních slov. Jsou ohleduplní k mladším a slabším spolužákům, zvláště dbají, aby neohrozili jejich zdraví, případně životy.

Žák zachovává čistotu i v okolí školy, školní jídelny a v areálu školního hřiště. Mimo školu se žák chová v souladu s pravidly slušného chování tak, aby nepoškozoval pověst školy.

Žáci jsou povinni chovat se ukázněně, dbát na pořádek ve všech prostorách školy, vzorně se starat o učebnice a školní potřeby, jejich poškození nebo ztrátu hlásí vyučujícímu.

Při ztrátě věci postupují žáci následovně:

- a) žák musí ztrátu věci neprodleně oznámit třídnímu učiteli
- b) pokus o dohledání věci
- c) žák si vyzvedne tiskopis hlášení pojistné události a čestné prohlášení u zástupce ředitele
- d) hlášení pojistné události je vyplněné za žáka, čestné prohlášení za zákonného zástupce žáka
- e) oba vyplněné tiskopisy odevzdat zástupci ředitele
- f) zástupce zkontroluje úplnost, kopii založí, originál zašle na pojišťovnu
- g) vyrozumění o likvidaci škodné události po obdržení zástupce ředitele založí
- h) za ztráty způsobené nedbalostí žáka škola nenese zodpovědnost.

Žák šetrně zachází se svěřenými učebnicemi, školními potřebami a školním majetkem.

Každé svévolné poškození nebo zničení majetku školy, žáků, učitelů či jiných osob hradí v plném rozsahu rodiče žáka, který poškození způsobil.

Každé poškození nebo závadu v učebně hlásí žák vyučujícímu nebo třídnímu učiteli.

Požaduje-li škola náhradu škody po žákovi, musí poškození věci vždy prošetřit třídní učitel a zvážit i pedagogickou stránku.

Každý žák odpovídá za čistotu a pořádek svého pracovního místa a nejbližšího okolí.

Před odchodem ze třídy každý žák uklidí své pracovní místo a jeho okolí. Služba odpovídá za čistotu prostoru kolem tabule a za pořádek v celé třídě.

Žákům je přísně zakázáno manipulovat s elektrickými spotřebiči a vypínači. Z bezpečnostních důvodů se žákům zakazuje otevírání oken o přestávkách a sezení na okenních parapetech.

Žák nemanipuluje s rozvody elektro v laboratořích, s vybavením odborných pracoven, s uloženými exponáty a modely.

Zdravíme učitele a jiné dospělé osoby v budově školy.

Dbáme pokynů učitelů i dalších pracovníků školy.

Řádně se staráme o své věci, oblečení a boty si ukládáme do šaten, které si zamykáme.

Udržíme pořádek ve všech prostorách školy (učebny, WC, dvůr, ...).

Během vyučování se nevydáváme na procházky po škole pod záminkou návštěvy WC.

Vyučování nerušíme mobilními telefony (telefonování, zvonění, SMS zprávy).

Během přestávek se věnujeme jen takovým aktivitám, při kterých neohrožujeme své zdraví, zdraví spolužáků a majetek školy.

Čas mimo vyučování trávíme mimo budovu (ráno, polední přestávky, čas po skončení vyučování).²³

6.2 Speciální základní škola

Chování žáka ve škole a na akcích pořádaných školou se v případě použití klasifikace hodnotí na vysvědčení stupni:

- 1 – velmi dobré,
- 2 – uspokojivé,
- 3 – neuspokojivé.

Kritéria pro klasifikaci chování :

Stupeň 1 (velmi dobré)

Žák respektuje ustanovení školního řádu a osvojil si základní pravidla společenského chování, která dodržuje ve škole i na veřejnosti. Projevuje dobrý vztah k učitelům i spolužákům.

Stupeň 2 (uspokojivé)

Žák se dopustil závažného přestupku nebo se dopouští opakovaně méně závažných přestupků proti ustanovení školního řádu a pravidlům společenského soužití ve škole i na veřejnosti. Žák je však přístupný výchovnému působení a snaží se své chyby napravit.

Stupeň 3 (neuspokojivé)

Žák se dopouští závažných přestupků proti školnímu řádu, nerespektuje pravidla společenského soužití a porušuje právní normy. Přes udělení opatření k posílení kázně pokračuje v asociálním chování a nemá snahu své chyby napravit.

²³ <http://www.zssteti-skolni.cz/radskoly.htm>

Zvláště hrubé slovní a úmyslné fyzické napadení pracovníka školy se vždy považují za závažné zaviněné porušení povinností stanovených zákonem 561/2004 Sb.

Školní řád speciální základní školy

Vyučování začíná v zimě i v létě v 7,55 hod.

Žáci přicházejí do školy tak, aby ve třídě byli nejpozději 5 minut před zahájením vyučování. Po příchodu do budovy jsou povinni se přezouvat (boty ukládají do botníků, které jsou uzamykány v 8,00 hod.). Po zazvonění na hodinu jsou v klidu na svém místě v lavici.

Při cestě do školy i ze školy dodržují pravidla silničního provozu, zvláště při přecházení vozovky používají značených přechodů pro chodce. Přijede-li žák do školy na jízdním kole, může si je uzamknout do stojanu před školou (na vlastní nebezpečí, za úschovu a ochranu kol škola neručí).

Žákům není dovoleno přinášet do školy věci, které nesouvisejí s vyučováním (nože a jiné zbraně, hračky...). Pokud přesto do školy přinesou např. radia, magnetofony, mobilní telefony a podobné předměty, nenese škola za jejich ztrátu či poškození odpovědnost. Žáci nesmí v budově školy nechávat své osobní věci, učebnice a pomůcky na vyučování.

O přestávkách mohou být žáci na chodbě, nesmějí chodit do jiných tříd. Po zvonění na přípravu (v 9,50 hod.) musí být žáci ve svých třídách a připravují se na další vyučování.

Do vestibulu školy odcházejí žáci společně po skončení vyučování v doprovodu učitele. Na oběd mohou jít žáci 5. - 9. tř. samostatně, po jídle opouštějí školu sami, děti ze školní družiny obědvají společně pod dohledem vychovatelky.

Žáci jsou povinni se ve škole i mimo školu chovat slušně. Ve škole dbají pokynů učitelů, vychovatelů i ostatních pracovníků školy a školní jídelny. Zvláště hrubé slovní a úmyslné fyzické útoky žáka vůči pracovníkům školy se vždy považují za závažné zaviněné porušení povinností stanovených zákonem 561/2004 Sb.

Každá nepřítomnost žáka při vyučování musí být řádně omluvena, nejpozději v den nástupu do školy. Řádnou omluvenkou se rozumí omluvenka od zákonných zástupců žáka - od počátku nepřítomnosti do 3 dnů - písemně, telefonicky nebo osobně, po příchodu do školy vždy písemně na omluvném listu v ŽK.

Se svěřenými učebnicemi a pomůckami musí žáci zacházet šetrně. Svévolné poškození jakékoli věci ve škole i v jejím areálu musí původce, podle míry zavinění, uhradit.

Chování žáků: Žákům není ve škole dovoleno kouřit. Přísně zakázáno je vnášení, držení, distribuce a zneužití návykových látek (alkohol, cigarety + zápalky, zapalovače, psychotropní látky a ostatní látky způsobivé nepříznivě ovlivňovat psychiku člověka nebo jeho ovládací a rozpoznávací schopnosti nebo jeho sociální chování). Porušení tohoto zákazu bude klasifikováno jako hrubý přestupek. V této souvislosti využije ředitel školy všech možností daných mu příslušnými zákony včetně možnosti dát podnět k zahájení trestního stíhání osob, které se na porušení tohoto zákazu podílely. Projevy šikanování mezi žáky, tj. násilí, omezování osobní svobody, ponižování, vymáhání peněz, jídla apod., kterých by se dopouštěli jednotliví žáci nebo skupiny žáků vůči jiným žákům nebo skupinám jsou v prostorách školy a při školních akcích přísně zakázány a budou považovány za hrubý přestupek proti klasifikačnímu řádu.

Žáci nesmějí během vyučování bez dovození opustit školní budovu.

Pokud žák neplní zadané úkoly (domácí nebo školní), odmítá v hodinách pracovat nebo není dostatečně připraven na vyučování (nemá potřebné pomůcky) bude si tyto povinnosti (dle zvážení vyučujícího) plnit individuálně po skončení výuky pod dohledem učitele. Zákonný zástupce bude informován zápisem v ŽK – čas odchodu ze školy²⁴.

²⁴ <http://www.specka-steti.cz/>

7 Praktická část

V dnešní velmi uspěchané době je velmi důležité naučit se dobře a kvalitně relaxovat. Mnohým z nás k tomu slouží sportovní aktivity, koníčky či jiné záliby. Jiní relaxují sledováním televize, návštěvou kina či divadla aj. Je na nás, na rodičích, na pedagogických pracovnících, to naučit i děti. Malé děti se učí od rodičů trávit volný čas, napodobují jejich činnosti a jsou závislé na možnostech a chuti rodičů s nimi něco podnikat. V dalších letech je kromě rodičů, začne ovlivňovat ještě škola a jejich vrstevníci. Pokud mají děti dostatek zájmů a zálib, pak nemají tolik možností nechat se ovlivnit negativními vlivy.

Ve své bakalářské práci jsem se snažila zmapovat volnočasové aktivity žáků základní školy a základní školy praktické. Zajímalo mě zda se žáci věnují volnočasovým aktivitám, kdo je k tomu přivedl, zda jejich rodiče mají také své záliby a v neposlední řadě jsem se pokusila zjistit jestli tyto volnočasové aktivity mají vliv na jejich chování ve škole či mimo ni.

7.1 Cíl bakalářské práce

Cílem bakalářské práce je porovnat vliv výběru volnočasových aktivit na chování a jednání žáků.

Pomocí dotazníků jsem se snažila získat informace o tom, jakým způsobem žáci tráví volný čas a zda-li vhodný výběr volnočasových aktivit ovlivňuje jejich chování ve škole a mimo ni. Jako kritérium chování ve škole jsem zvolila kárná opatření v jednotlivých školách. V době mimo vyučování mě zajímalo zda mají žáci osobní zkušenost s drogami a s policií.

7.2 Hlavní předpoklady práce

1. Lze předpokládat, že volnočasové aktivity využívají častěji žáci základní školy.
2. Lze předpokládat, že organizované volnočasové aktivity pozitivně ovlivňují chování a jednání žáků.
3. Lze předpokládat, že žáci základní školy praktické budou mít zájem převážně o pohybové aktivity, zatímco žáci základní školy budou mít volnočasové aktivity pestřejší (bohatší, rozmanitější).
4. Lze předpokládat, že volnočasové aktivity využívají častěji žáci, jejichž rodiče mají také své záliby a koníčky.

7.3 Použité metody

Dotazník - je metoda sloužící k hromadnému zjišťování jevů, např. osobnostních vlastností - temperamentových nebo charakterových, postojů, názorů, zájmů apod.²⁵

Dotazník je nestandardizovaný. Dotazník jsem předložila žákům Základní školy Štětí a základní školy praktické, která je součástí Speciální základní školy, Štětí. Bylo rozdáno 200 dotazníků, 150 na základní škole žákům od 6. do 9. ročníku, vrátilo se jich 127. Na základní škole praktické bylo rozdáno 50 dotazníků žákům od 6. do 9. ročníku, vrátilo se jich 41.

Otázky v dotazníku byly kombinované, 3 otázky uzavřené a 17 otázek otevřených. Celkový počet otázek byl 20.

První a druhá otázka se týkala žáka, jeho věku, jakou třídu žák navštěvuje a zdali je místní či dojíždějící.

Ve třetí a čtvrté otázce se měl žák vyjádřit jestli tráví svůj volný čas podle svých představ.

Pátá a šestá otázka byla zaměřená na možnosti volnočasových aktivit ve městě a informovanosti o nich.

Sedmá až desátá otázka zjišťovala jaký konkrétní kroužek či sportovní klub navštěvují, proč a kdo je tam přihlásil.

V jedenácté až třinácté otázce měli žáci odpovědět jestli tráví nějaký čas venku, s kým a co dělají.

Čtrnáctá a patnáctá otázka se týkala volnočasových aktivit rodičů.

Šestnáctá otázka zjišťovala jakým způsobem žáci a rodiče tráví společný volný čas.

Sedmnáctá a osmnáctá otázka se týkala kázeňských problémů a zameškaných hodin ve škole.

Devatenáctá a dvacátá otázka zjišťovala jestli se žáci dopustili nějakého přestupku a mají - li zkušenost s drogou.

Kompletní znění dotazníku je uvedeno v příloze č.1.

²⁵ ŠVINGALOVÁ, Dana. *Základy psychologie*. 1998, s. 55.

7.4 Získaná data a jejich interpretace

Otázka číslo 1

Napiš kolik je ti let a jakou třídu navštěvuješ?

Tabulka č.1

Ročník	Základní škola		Základní škola praktická	
	Věk. průměr	Počet žáků	Věk. průměr	Počet žáků
6.	11,4	26	11,8	5
7.	12,9	39	13,2	16
8.	13,5	21	14,4	9
9.	14,5	41	15,2	11

Z tabulky vyplývá, že počet respondentů základní školy je vyšší než žáků základní školy praktické. Věkový průměr žáků na základní škole praktické je o malinko vyšší než na základní škole.

Otázka číslo 2

- Jsi
- a) místní
 - b) dojíždějící.

Tabulka č.2

	Základní škola	Vyjádření v %	Základní škola praktická	Vyjádření v %
Místní	107	84 %	21	73 %
Dojíždějící	30	16 %	11	27 %

Základní školu navštěvují více žáci místní, na základní škole praktické je procento dojíždějících výrazně vyšší.

Otázka číslo 3

Myslíš si, že svůj volný čas trávíš dle svých představ?

Tabulka č. 3

	Základní škola	Vyjádření v %	Základní škola praktická	Vyjádření v %
Ano	87	68 %	28	68 %
Ne	29	23 %	8	20 %
Někdy	11	9 %	5	12 %

Volný čas podle svých představ tráví shodně 68 % žáků základní školy i základní školy praktické. 23 % žáků základní školy není spokojeno s tím jak tráví svůj volný čas, je to o 3 % více než na základní škole praktické. 12 % žáků základní školy praktické tráví svůj volný čas dle svých představ jen někdy, je to o 3 % více než počet žáků na základní škole.

Otázka číslo 4

Pokud ne, napiš, co ti v tom brání (např. nedostatek kroužků, nedostatek financí, neexistující zájmové aktivity v místě bydliště, nutnost dojíždět, méně zájmových aktivit ...).

Na tuto otázku odpovídali pouze žáci, kteří v předešlé otázce odpověděli ne nebo někdy.

Žáci základní školy uváděli nejčastěji odpověď málo aktivit ve městě - 13 žáků, dále jim velmi často brání povinnosti ve škole - 10 žáků a rodiče - 8 žáků, nedostatek financí - 6 žáků, práce v domácnosti - 6 žáků, nutnost dojíždět - 1 žák.

Žáci základní školy praktické uvádějí nedostatek kroužků - 4 žáci, brání jim rodiče - 2 žáci. Ostatní žáci neudali žádný důvod.

Otázka číslo 5

Víš, jaké jsou možnosti využití volného času v místě tvého bydliště (např. kroužky v DDM a umělecké škole, sportovní kluby, kroužky ve škole...)? Napiš jaké znáš.

Tabulka č.4

	Základní škola	Vyjádření v %	Základní škola praktická	Vyjádření v %
Ano	97	76 %	27	66 %
Ne	25	20 %	12	29 %
Zná, ale žádné nevedl	5	4 %	2	5 %

Informovanost žáků základní školy je vyšší než základní školy praktické. Nabídku našeho města zná 76 % žáků základní školy a 66 % žáků základní školy praktické. 1 až 2 možnosti uvedlo 25 žáků základní školy a 9 žáků základní školy praktické. 3 a více možností vedlo 72 žáků základní školy a 18 žáků základní školy praktické. Mezi nejčastějšími odpověďmi byly kroužky Domu dětí a mládeže ve Štětí (např. keramika, kopaná, rybaření), velmi často se objevovaly sportovní aktivity jednotlivých sportovních klubů (např. kopaná, veslování, volejbal), dále to byly aktivity v Základní škole umění (např. výtvarný kroužek, hra na hudební nástroj či zpěv) a v neposlední řadě se objevily kroužky pořádané jednotlivými školami (výtvarný kroužek, PC kroužek, První pomoc).

Otázka číslo 6

Chybí ti v nabídce města nějaký kroužek či sportovní klub, který by jsi rád navštěvoval?
Pokud ano, napiš jaký.

Tabulka č.5

	Základní škola	Vyjádření v %	Základní škola praktická	Vyjádření v %
Ano	74	58 %	17	41 %
Ne	53	42 %	24	59 %

U žáků základní školy převládá názor, že v našem městě chybí nějaký kroužek či sportovní klub. Nejčastěji chybí aktivity spojené s vybavením, které v našem městě není. Mezi časté odpovědi patřilo plavání, bruslení, hokej, jezdeckví - v našem městě není krytý plavecký bazén a zimní stadion.

Většině žákům základní školy praktické nechybí v nabídce města žádné aktivity. Nejčastěji chybí taneční kroužky a bojová umění.

Otázka číslo 7

Navštěvuješ pravidelně nějaký kroužek nebo sportovní klub? Pokud ano, napiš jaký.

Tabulka č.6

	Základní škola	Vyjádření v %	Základní škola praktická	Vyjádření v %
Ano	74	58 %	13	32 %
Ne	53	42 %	28	78 %

58% žáků základní školy navštěvuje kroužek nebo sportovní klub, mnozí z nich navštěvují dva i více kroužků - 21 žáků. Mezi nejčastěji navštěvované aktivity patří volejbal (16 žáků), tenis (8 žáků), fotbal (8 žáků), školní kroužek (8 žáků), mažoretky (6 žáků), hra na hudební nástroj (6 žáků), stolní tenis (6 žáků), rybářský kroužek (5 žáků), zpěv (4 žáci), Kick – box (4 žáci), aerobik (4 žáci), výtvarný kroužek (3 žáci), veslování (3 žáci), společenský tanec (3 žáci), florbal (2 žáci), hokej (mimo bydliště - 2 žáci), posilování (2 žáci), basketball (mimo bydliště - 1 žák), plavání (mimo bydliště - 1 žák), šachy (1 žák), dramatický kroužek (1 žák), gymnastika (1 žák).

Pouze 13 žáků základní školy praktické navštěvuje nějaký kroužek. Většina žáků navštěvuje kroužek pořádaný školou. 7 žáků navštěvuje 2 kroužky. Mezi nejvíce navštěvované kroužky patří, sportovní kroužek (11 žáků), počítačový kroužek (6 žáků), fotbal (1žák), rybářský kroužek (1žák), mažoretky (1žák).

Na otázku číslo 8 až 10 odpovídali pouze žáci, kteří kladně odpověděli na otázku číslo sedm, zda-li pravidelně navštěvují nějaký kroužek či sportovní klub.

Otázka číslo 8

Kdo tě do kroužku nebo sportovního klubu přihlásil?

Tabulka č. 7

	Základní škola	Vyjádření v %	Základní škola praktická	Vyjádření v %
Rodiče	19	26 %	2	15 %
Žák sám	49	66 %	11	85 %
Kamarádi	5	7 %	0	0
Neví	1	1 %	0	0

Nejčastější odpovědí na tuto otázku je, že se žák přihlásil sám. Z žáků základní školy tuto možnost uvedlo 49 žáků (66 %) a žáků základní školy praktické 11 žáků (85 %). Dále žáci základní školy uváděli, že do kroužku přihlásili rodiče 19 žáků (22 %) a 5 žáků (7 %) uvedlo kamarády, 1 (1 %) žák uvedl, že si nepamatuje, kdo ho přihlásil.

Žáci základní školy praktické uvedli nejčastěji sebe (11 žáků, 85 %) a 2 žáci (15 %) uvedli rodiče.

Otázka číslo 9

Jak dlouho kroužek či sportovní klub navštěvuješ?

Tabulka č. 8

Roky	Základní škola	Vyjádření v %	Základní škola praktická	Vyjádření v %
Méně než 1 rok	10	14 %	1	8 %
1 - 2	34	46 %	8	62 %
3 - 4	11	15 %	3	22 %
5 a více	18	25 %	1	8 %

Žáci základní školy uvedli v dotazníku, že nejčastěji navštěvují volnočasovou aktivitu 1 - 2 roky 34 žáků (46 %), 18 žáků (25 %) navštěvuje kroužek 5 let a více, 11 žáků (15 %) uvádí 3 až 4 roky a 10 žáků (14 %) méně než jeden rok.

8 (62 %) žáků základní školy praktické také nejčastěji uvádělo 1 až 2 roky, 3 žáci (22 %) navštěvují volnočasovou aktivitu 3 až 4 roky, 1 žák (8 %) uvádí 5 let a více a 1 žák (8 %) méně než jeden rok.

Otázka číslo 10

Navštěvuješ ho rád? Pokud ne, napiš proč tam chodíš (např. přání rodičům, chodí tam spolužáci, kamarádi).

Tabulka č.9

	Základní škola	Vyjádření v %	Základní škola praktická	Vyjádření v %
Ano	60	81 %	11	86 %
Ne	9	12 %	1	7 %
Bez odpovědi	5	7 %	1	7 %

Žáci základní školy navštěvují kroužky rádi - 60 žáků (81 %). 9 žáků (12 %) uvedlo, že tam chodí neradi, ale je to přání rodičů. 5 žáků (7 %) se k této otázce nevyjádřilo.

Žáci základní školy praktické navštěvují své kroužky většinou rádi, tuto možnost napsalo 11 žáků (86 %). 1 žák (7 %) uvedl, že kroužek navštěvuje nerad, ale je to přání rodičů. 1 žák (7 %) se k otázce nevyjádřil.

Od otázky číslo 11 do otázky číslo 20 jsou vyhodnocené dotazníky rozděleny do dvou skupin. První skupina žáci, kteří navštěvují sportovní klub nebo kroužek a druhá skupina žáci, kteří nenavštěvují sportovní klub nebo kroužek.

Otázka číslo 11

Mezi tvé kamarády nejvíce patří: a) spolužáci, b) členové z kroužku nebo z sportovního klubu, c) kamarádi z venku, d) nemám kamarády.

Žáci, kteří navštěvují sportovní klub nebo kroužek

V této otázce žáci měli možnost výběru a většina z nich vybrala několik možností. Žáci základní školy uvedli, že mají nejvíce kamarádů mezi členy kroužku (28). 20 žáků označilo spolužáky, 13 žáků vybralo kamarády z venku a 1 žák napsal, že nemá žádné kamarády.

Žáci základní školy praktické uvedli shodně spolužáky - 11 žáků a kamarády z venku 11 žáků. 1 žák uvedl členy sportovního klubu a 1 žák uvedl, že nemá kamarády. Žáci neoznačovali členy kroužku z toho důvodu, že 11 žáků navštěvuje kroužek pořádaný školou.

Žáci, kteří nenavštěvují sportovní klub nebo kroužek

I žáci základní školy, kteří nenavštěvují žádný sportovní či jiný kroužek uvedli mezi své kamarády nejčastěji spolužáky a to 38 žáků, dále pak uváděli kamarády z venku 21 žáků a 1 žák napsal, že žádné kamarády nemá.

Žáci základní školy praktická uvedli nejvíce spolužáky 21 žáků, 18 žáků zaškrtno kamarády z venku a 2 žáci uvedli, že kamarády nemají.

Otázka číslo 12

Kolik času trávíš denně venku?

Žáci, kteří navštěvují sportovní klub nebo kroužek

Tabulka č. 10

Hodiny	Základní škola	Vyjádření v %	Základní škola praktická	Vyjádření v %
Žádný čas	8	11 %	0	0 %
1 - 2	35	47 %	2	15 %
3 - 4	23	31 %	6	47 %
5 a více	8	11 %	5	38 %

Žáci základních škol tráví poměrně mnoho času venku. Žáci základní školy uvedli nejčastěji časové rozmezí jedné až dvou hodin denně, toto rozmezí uvedlo 35 žáků (47 %). 23 žáků (31 %) uvedlo tři až čtyři hodiny stráveného času venku. 8 žáků (11 %) tráví venku pět a více hodin a 8 žáků (11 %) netráví venku žádný čas.

Žáci, kteří nenavštěvují sportovní klub nebo kroužek

Tabulka č. 11

Hodiny	Základní škola	Vyjádření v %	Základní škola praktická	Vyjádření v %
Žádný čas	2	4 %	1	3 %
1 - 2	11	21 %	3	11 %
3 - 4	23	43 %	8	29 %
5 a více	17	32 %	16	57 %

Žáci, kteří nenavštěvují sportovní klub nebo kroužek tráví venku mnohem více času než žáci, kteří svůj volný čas věnují volnočasovým aktivitám. Žáci základní školy uvedli nejčastěji rozmezí tři až čtyři hodiny, takto se vyjádřilo 23 žáků (43 %). 17 žáků (32 %) napsalo pět hodin a více, jednu až dvě hodiny uvedlo 11 žáků (21 %) a žádný čas venku netráví 2 žáci (4 %).

Žáci základní školy praktické tráví nejčastěji pět a více hodin venku, v dotazníku to uvedlo 16 žáků (57 %). 8 žáků (29 %) je venku tři až čtyři hodiny, 3 žáci (11 %) tráví svůj volný čas venku jednu až dvě hodiny a 1 žák (3 %) nechodí ven vůbec.

Otázka číslo 13

Co se svými kamarády nejraději podnikáte?

Zde se odpovědi žáků, kteří navštěvují či nenavštěvují sportovní klub nebo kroužek neliší. Velká většina žáků uvedla několik možností, co se svými kamarády podniká.

Žáci základní školy velmi často odpovídali, že chodí ven, jen tak se procházejí po městě (81 žáků), mnoho z nich také uvedlo, že kouří a pijí alkohol (35 žáků), společně sportují (28 žáků), povídají si nebo hrají nějaké hry (21 žáků), dělají průšvihy (11 žáků), hrají hry na počítači (10 žáků), chodí do kina (5 žáků), nakupují (4 žáci), jezdí na koni (1 žák), jezdí na motorce (1 žák). 19 žáků neodpovědělo nebo napsali, že se k tomu nechtějí vyjadřovat.

Žáci základní školy praktické nejčastěji uvedli sport (12 žáků), procházky po městě (10 žáků), dělají kraviny (9 žáků), povídají si (8 žáků), někteří uvedli kouření (5 žáků), tanec a hudbu (3 žáci), hry na počítači a sledování televize (2 žáci). 2 žáci uvedli, že s kamarády nedělají nic.

Otázka číslo 14

Sportují tví rodiče nebo se věnují svým zálibám organizovaně? Pokud ano, napiš jakým?

Žáci, kteří navštěvují sportovní klub nebo kroužek

Tabulka č. 12

	Základní škola	Vyjádření v %	Základní škola praktická	Vyjádření v %
Ano	49	66 %	7	54 %
Ne	18	24 %	6	46 %
Bez odpovědi	7	10 %	0	0 %

U žáků základní školy v dotazníku vyšlo, že rodičů, kteří se věnují ve svém volném čase svým zálibám organizovaně je 49 rodičů (66 %), 18 rodičů (24 %), kteří se nevěnují a 7

žáků (10 %) se nevyjádřilo. V odpovědích se velmi často objevilo, že se oba rodiče věnují volnočasovým aktivitám a pokud pouze jeden z nich, tak více otcové (toto nebylo součástí dotazníku). Všichni žáci uvádějí jako zálibu svých rodičů sportovní aktivity, někteří žáci uvedli více aktivit. Nejčastěji chodí rodiče posilovat (12), hrají fotbal (10), věnují se cyklistice (9), in-line bruslím (6), plavání, aerobiku (6), tenisu (6), spinningu (5), hokeji (5), lyžování (3), běhání (2), nohejbalu (2), kick – boxu (1), kulturistice (1), veslování (1) a rybaření (1).

U žáků základní školy praktické v dotazníku vyšlo, že rodičů, kteří se věnují ve svém volném čase svým zálibám organizovaně je 7 rodičů (54 %) a 6 rodičů (46 %), kteří se nevěnují. I zde se objevilo, že se více věnují volnočasovým aktivitám více otcové. I žáci základní školy praktické uvádějí jako zálibu svých rodičů sportovní aktivity. Nejvíce uvedli fotbal (3), nohejbal (2), ricochet (1) a kick – box (1).

Žáci, kteří nenavštěvují sportovní klub nebo kroužek

Tabulka č. 13

	Základní škola	Vyjádření v %	Základní škola praktická	Vyjádření v %
Ano	14	26 %	5	18 %
Ne	35	66 %	22	79 %
Bez odpovědi	4	8 %	1	3 %

Žáci základní školy, kteří nenavštěvují žádný kroužek ani sportovní aktivitu, uvedli větší částí, že 35 rodičů (66 %) se ničemu nevěnují. 14 žáků (26 %) uvedlo, že se rodiče věnují převážně sportům a někteří jich uvedli i více možností. I zde žáci napsali, že více se zálibám věnují otcové. Nejvíce byl uveden hokej (3), posilování (3), fotbal (2), cyklistika (2), florbal (1), volejbal (1), in-line brusle (1), lyžování (1), tenis (1) a plavání (1). 4 žáci neuvedli v této otázce žádnou odpověď.

U 22 žáků (79 %) základní školy praktické vyplývá, že rodiče nemají žádnou volnočasovou aktivitu 22 rodičů. 5 žáků (18 %) uvedlo, že rodiče tráví svůj volný čas organizovaně. Zase zde zvítězil sport a otcové, kteří se více věnují volnočasovým aktivitám. Nejvíce byl uveden fotbal (2), hokej (1), posilování (1) a cyklistiku (1). 1 žák neuvedl žádnou odpověď.

Otázka číslo 15

Kde se tví rodiče svým volnočasovým aktivitám věnují (např. fotbalový klub, klub ručních prací, klub šachistů, v posilovně, v tělocvičně s kamarády, doma sledováním televize, na počítači nebo v restauraci ...)?

Žáci, kteří navštěvují sportovní klub nebo kroužek

Žáci základní školy uváděli vždy několik možností, jak jejich rodiče tráví volný čas. Nejprve uváděli hřiště nebo tělocvičnu (14), posilovnu (11), plavecký bazén (6), přírodu (6), spinning (5), zimní stadion (4), veslařský klub (1), sjezdovku (1). Dále také na své rodiče prozradili, že sledují televizi (23), pracují na počítači (18), jsou jen tak doma (9), navštěvují s kamarády restauraci (8). Někteří rodiče věnují svůj volný čas zahradě (1), čtení knih (1), ručním pracím (1), rodině (1). 4 žáci se vyjádřili, že rodiče nikde netráví volný čas a 15 žáků na otázku neodpovědělo.

U žáků základní školy praktické tráví rodiče nejvíce času v tělocvičně (7), sledováním televize (3), výlety (2), prací na zahradě (1), v hospodě s kamarády (1), ručními pracemi (1). 1 žák napsal, že rodiče nedělají nic a 1 žák, že neví, co dělají.

Žáci, kteří nenavštěvují sportovní klub nebo kroužek

12 žáků základní školy k této otázce nevyjádřilo. 7 žáků napsalo, že rodiče nemají žádný volný čas, 2 odpovědi byly, že žáci nechtějí odpovědět a 2 žáci nevědí, co rodiče dělají. U vyplněných odpovědí v dotaznících se nejčastěji objevovala odpověď sledování televize (11) nebo práce na počítači (11). Dále žáci uváděli posilovnu (5), přírodu (4), restauraci s kamarády (3), doma (2), sportovní klub (2), knihy (1), zimní stadion (1), tělocvičnu (1), bazén (1), výlety (1) a čas strávený na chatě (1).

U 5 žáků základní školy praktické podle odpovědi rodiče nic nedělají. Nejčastěji rodiče tráví volný čas u televize (14), prací na počítači (7), v restauraci s kamarády (4), pracemi v domácnosti (3). Dále žáci uváděli tělocvičnu (2), zimní stadion (1), posilovnu (1), přírodu (1), nákupy (1), knihy (1) a procházkami (1).

Otázka číslo 16

Trávíte společně s rodiči volný čas a jak (co děláte společně)?

Žáci, kteří navštěvují sportovní klub nebo kroužek

Tabulka č. 14

	Základní škola	Vyjádření v %	Základní škola praktická	Vyjádření v %
Ano	50	68 %	7	54 %
Ne	17	23 %	5	39 %
Bez odpovědi	7	9 %	1	7 %

50 žáků (68 %) základní školy se vyjádřilo, že tráví s rodiči společně volný čas. Žáci uváděli několik možností společně stráveného času. Mezi nejčastější odpovědi patří výlety (14), stolní či společenské hry (9), sledování televize (9), sport (6), doma (5), nákupy (5), povídání si (5), kino (4), dovolená (3), společné procházky (3), návštěva prarodičů (3), divadlo (2), bowling (2), chata (2), hory (1), návštěva fotbalového zápasu (1). 8 žáků uvedlo, že společně tráví čas, ale nenapsalo jak. 17 žáků (23 %) netráví s rodiči žádný volný čas a 7 žáků (9 %) se k této otázce nevyjádřilo.

Z žáků základní školy praktické tráví volný čas s rodiči 7 žáků (54 %). Nejčastěji společně sledují televizi (3), vaří nebo pečou (3), jezdí výlety (1). 5 žáků (39 %) uvedlo, že s rodiči volný čas netráví a 1 žák (7 %) se nevyjádřil.

Žáci, kteří nenavštěvují sportovní klub nebo kroužek

Tabulka č. 15

	Základní škola	Vyjádření v %	Základní škola praktická	Vyjádření v %
Ano	25	47 %	13	46 %
Ne	24	45 %	12	42 %
Bez odpovědi	4	8 %	3	12%

Žáků základní školy, kteří odpověděli, že společně s rodiči tráví volný čas, bylo 25 žáků (47 %). 24 žáků (45 %) netráví s rodiči žádný volný čas a 4 žáci (8%) neopověděli. Žáci

uváděli několik možností společně stráveného času. K nejčastějším odpovědím patřily výlety (8), sledování televize (4), povídání si (4), nakupování (4), společenské hry (3), procházky (2), bowling (2), sport (1), dovolená (1), návštěva příbuzných (1) a 2 žáci nic neuvedli.

U žáků základní školy praktické 13 žáků (46 %) vyjádřilo, že s rodiči tráví volný čas, 12 žáků (42 %) netráví s rodiči žádný volný čas a 3 žáci (12 %) se nevyjádřili. Několik žáků napsalo více možností stráveného času. Žáci nejčastěji uváděli vaření nebo pečení (4), sledování televize (4), výlety (2), hra na počítači (2), nákupy (1), návštěva příbuzných (1), zpěv (1), povídání si (1).

Otázka číslo 17

Bylo ti uděleno, v loňském školním roce, nějaké kárné opatření (např. napomenutí třídního učitele, třídní důtka, ředitelská důtka nebo snižená známka z chování? Pokud ano, napiš za co.

Žáci, kteří navštěvují sportovní klub nebo kroužek

Tabulka č. 16

	Základní škola	Vyjádření v %	Základní škola praktická	Vyjádření v %
Ano	24	32 %	5	38 %
Ne	47	64 %	7	54 %
Bez odpovědi	3	4 %	1	8 %

U žáků základní školy, kteří navštěvují kroužek nebo sportovní klub nebylo uděleno kárné opatření 47 žákům (64 %), 24 žáků (32 %) dostalo kárné opatření a 3 žáci (4 %) neodpověděli.

U žáků základní školy praktické bylo uděleno kárné opatření 5 žákům (38 %), 7 žáků (54 %) žádné nebylo uděleno a 1 žák (8 %) neodpověděl.

Tabulka č.17

	Základní škola	Vyjádření v %	Základní škola praktická	Vyjádření v %
Napomenutí třídního učitele	14	58 %	2	40 %
Třídní důtka	6	25 %	1	20 %
Ředitelská důtka	3	13 %	1	20 %
Snížená známka	1	4 %	1	20 %

Nejčastěji udělované kárné opatření žákům základní školy bylo napomenutí třídního učitele 14 (58 %), třídní důtka 6 (25 %), ředitelská důtka 3 (13 %) a 1 (4 %) snížená známka z chování. Nejvíce kárných opatření bylo uděleno za neplnění školních povinností (9), nevhodné chování během vyučování (9) a 6 žáků nevedlo důvod.

U žáků základní školy praktické bylo uděleno napomenutí třídního učitele 2 (40 %), třídní důtka 1 (20 %), ředitelská důtka 1 (20 %) a 1 (20 %) snížená známka z chování. Nejčastější prohřešky byly neplnění školních povinností (3) a nevhodné chování k učitelům a spolužákům (2).

Žáci, kteří nenavštěvují sportovní klub nebo kroužek

Tabulka č. 18

	Základní škola	Vyjádření v %	Základní škola praktická	Vyjádření v %
Ano	32	60 %	18	64 %
Ne	20	38 %	10	46 %
Bez odpovědi	1	2 %	0	0 %

U žáků základní školy, kteří nenavštěvují kroužek nebo sportovní klub je výsledek opačný než v předešlých tabulkách. Bylo uděleno kárné opatření 32 žákům (60 %), 20 žáků (38 %) nedostalo žádné kárné opatření a 1 žák (2 %) neodpověděl.

U žáků základní školy praktické bylo uděleno kárné opatření 18 žákům (64 %), 10 žákům (46 %) žádné nebylo žádné kárné opatření uděleno.

Tabulka č.19

	Základní škola	Vyjádření v %	Základní škola praktická	Vyjádření v %
Napomenutí třídního učitele	10	32 %	4	22 %
Třídní důtka	12	38 %	6	33 %
Ředitelská důtka	5	15 %	2	12 %
Snížená známka	5	15 %	6	33 %

Žákům základní školy, kteří nenavštěvují žádný kroužek nebo sportovní klub byla nejčastěji udělena třídní důtka 12 žákům (38 %), napomenutí třídního učitele 10 žákům (32 %), ředitelská důtka 5 žákům (15 %) a snížená známka z chování 5 žákům (15 %). Kárná opatření byla nejčastěji udělena za nevhodné chování k vyučujícím a ke spolužákům (15), neplnění školních povinností (10), nekázeň při vyučování (4) a 3 žáci neuvedli důvod.

Nejčastěji udělované kárné opatření žáků základní školy praktické bylo třídní důtka 6 žákům (33 %), snížená známka z chování 6 žákům (33 %), napomenutí třídního učitele 4 žákům (22 %), ředitelská důtka 2 žákům (12 %). Většina kárných opatření byla udělena za drzost k vyučujícím (7), nekázeň při vyučování (5), nepřipravenost na vyučování (4) a opakované vnášení návykových látek do školy (2).

Otázka číslo 18

Kolik jsi měl zameškaných hodin v loňském školním roce: a) méně než 100 hodin, b) více než 100 hodin, c) více než 200 hodin.

Žáci, kteří navštěvují sportovní klub nebo kroužek

Tabulka č. 20

Zameškané hodiny	Základní škola	Vyjádření v %	Základní škola praktická	Vyjádření v %
Žádnou	2	3 %	0	0 %
Méně než 100	58	78 %	10	77 %
Více než 100	10	14 %	2	15 %
Více než 200	3	4 %	1	8 %
Bez odpovědi	1	1 %	0	0 %

Žáci základní školy nejčastěji uvedli v dotazníku, že jejich školní absence je menší než 100 hodin za jeden školní rok 58 žáků (78 %). 10 žáků (14 %) uvedlo možnost více než 100 zameškaných hodin a 3 žáci (4 %) více než 200 zameškaných hodin. 2 žáci (3 %) napsali, že neměli za celý školní rok ani jednu zameškanou hodinu a 1 žák (1 %) neodpověděl.

U žáků základní školy praktické byly velmi podobné odpovědi. Nejčastěji žáci uváděli možnost méně než 100 zameškaných hodin 10 žáků (77 %). 2 žáci (15 %) uvedli více než 100 zameškaných hodin a 1 (8 %) žák více než 200 zameškaných hodin.

Žáci, kteří nenavštěvují sportovní klub nebo kroužek

Tabulka č. 21

Zameškané hodiny	Základní škola	Vyjádření v %	Základní škola praktická	Vyjádření v %
Žádnou	1	2 %	0	0 %
Méně než 100	23	43 %	11	39 %
Více než 100	18	34 %	9	32 %
Více než 200	10	21 %	8	29 %
Bez odpovědi	1	2 %	0	0 %

U žáků, kteří nenavštěvují žádný kroužek také převládají zameškané hodiny pod 100 hodin ročně, ale je v průměru o 20 % se zvětšil počet žáků se školní absencí větší než 100 hodin. 4 žáci základní školy a 2 žáci základní školy praktické dokonce uvedli, že mají i několik neomluvených hodin.

Otázka číslo 19

Dopustil jsi se někdy nějakého přestupku, který řešila Policie ČR nebo MěP? Pokud ano, o jaký přestupek se jednalo?

Žáci, kteří navštěvují sportovní klub nebo kroužek

Tabulka č. 22

	Základní škola	Vyjádření v %	Základní škola praktická	Vyjádření v %
Ano	15	20 %	4	31 %
Ne	51	68 %	8	62 %
Bez odpovědi	4	6 %	1	7 %
Nechtější odpovídat	4	6 %	0	0 %

Žáci základní školy, kteří ve svém volném čase využívají některou volnočasovou aktivitu má 15 žáků (20 %) zkušenost s policií. Několik žáků má více přestupků. Mezi nejčastější přestupky patří krádeže (5), konzumace alkoholu (2), sprejování (2), útěky (2), rozbití autobusu (1), házení petard (1), kouření (1), šikana (1) a 6 žáků nechtělo uvést přestupek. 51 žáků (68 %) se nikdy nedopustilo přestupku, který by musela řešit policie, 4 (6 %) žáci se nechtěli k této otázce vyjádřit a 4 žáci neodpověděli vůbec.

Žáků základní školy praktické, kteří mají zkušenost s policií jsou 4 (31 %). Přestupky, kterých se žáci dopustili jsou řízení motorky bez řidičského oprávnění (1), šikana (1) házení petard (1) a záškoláctví (1). 8 žáků (62 %) nemá zkušenost s policií a 1 žák (7 %) neodpověděl.

Žáci, kteří nenavštěvují sportovní klub nebo kroužek

Tabulka č. 23

	Základní škola	Vyjádření v %	Základní škola praktická	Vyjádření v %
Ano	20	38 %	16	57 %
Ne	25	47 %	12	43 %
Bez odpovědi	3	6 %	0	0 %
Nechtější odpovídat	5	9 %	0	0 %

U žáků základní školy stále převládají ti, co nemají zkušenost s policií 25 žáků (47%). 20 žáků (18 %) vedlo, že udělali nějaký přestupek je vyšší. Nejčastější přestupky jsou krádeže (6), nevhodná jízda na kole (3), kouření (3), sprejování (2), vniknutí na cizí pozemek (2), útěk (1), házení petard (1), , šikana (1) a 6 žáků nechtělo uvést přestupek.

U žáků základní školy praktické je 16 žáků (57 %) s přestupkem, 12 žáků (43 %) je bez přestupku. Zde žáci nejčastěji uváděli krádeže (5), ničení cizího majetku (5), řízení auta bez řidičského oprávnění (3), napadení (3), nevhodné chování venku (2), útěk (1) a házení petard (1).

Otázka číslo 20

Máš zkušenosti s drogou? Pokud ano, s jakou (alkohol, cigarety, lehké drogy, taneční drogy...)?

Žáci, kteří navštěvují sportovní klub nebo kroužek

Tabulka č. 24

	Základní škola	Vyjádření v %	Základní škola praktická	Vyjádření v %
Ano	20	27 %	6	54 %
Ne	47	64 %	7	46 %
Bez odpovědi	7	9 %	0	0 %

47 (64 %) žáků základní školy nemá žádnou zkušenost s drogou. 20 žáků (27 %) některou drogu již vyzkoušelo, nejméně polovina z nich i více drog. Nejčastěji žáci uváděli alkohol (25) a cigarety (16). 7 žáků (9 %) na tuto otázku neodpovědělo.

U žáků základní školy praktické 7 žáků (54 %) nemá zkušenost s drogou nemají. 6 žáků (46 %) tuto zkušenost má a nejčastěji uvádějí cigarety (6), alkohol (4) a marihuanu (1).

Žáci, kteří nenavštěvují sportovní klub nebo kroužek

Tabulka č. 25

	Základní škola	Vyjádření v %	Základní škola praktická	Vyjádření v %
Ano	30	57 %	19	68 %
Ne	20	38 %	9	32 %
Bez odpovědi	3	5 %	0	0 %

U žáků základní školy, kteří nenavštěvují žádný kroužek převládají žáci, kteří mají zkušenost s drogou 30 žáků (57 %). Většina z žáků má zkušenost s více drogami. Nejčastější žáci vyzkoušeli alkohol (25), cigarety (12), taneční drogy (3). Žáků, kteří nemají žádnou zkušenost je 20 (38 %) a 3 žáci (5 %) na tuto otázku neodpověděli.

19 žáků (68 %) základní školy praktické má zkušenost s drogou, nejčastěji s alkoholem (16) a s cigaretami (11). 9 žáků (32 %) nemá zkušenost s drogou.

7.5 Shrnutí výsledků

Cílem bakalářské práce je porovnat vliv výběru volnočasových aktivit na chování a jednání žáků.

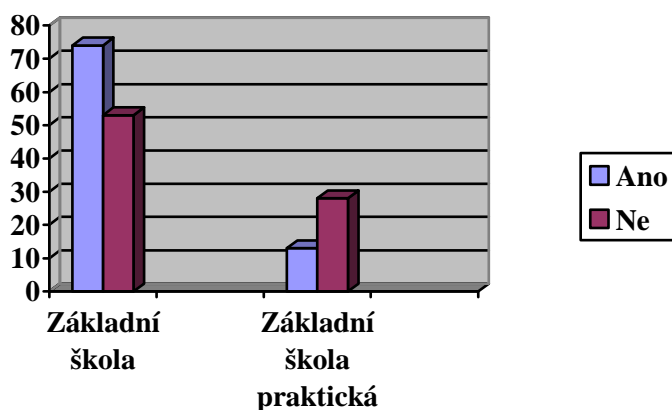
Pomocí dotazníků, které jsem rozdala žákům Základní školy ve Štětí a Základní školy praktické, která je součástí Speciální základní školy, Štětí, jsem získala informace, které měly potvrdit nebo vyvrátit předem stanovené předpoklady.

Předpoklad č. 1

Lze předpokládat, že volnočasové aktivity využívají častěji žáci základní školy.

Tento předpoklad měl potvrdit, že žáci základní školy využívají volnočasové aktivity častěji než žáci základní školy praktické. Z výsledků (viz. tabulka č. 7) vyplývá, že se tento předpoklad naplnil.

Využití volnočasových aktivit

Příčin, proč žáci základní školy využívají volnočasové aktivity častěji než žáci základní školy praktické, může být několik. Žáci základní školy praktické jsou z 27 % dojíždějící (viz. tabulka č. 2), jsou většinou z okolních vesnic, kde je nabídka volnočasových aktivit malá nebo žádná a spojení do města není natolik zajištěno, aby se žáci mohli věnovat svým zálibám ve městě.

Další možnou příčinou, proč byl tento předpoklad naplněn, je ten, že žáci základní školy praktické neumějí využívat svůj volný čas. Nemají to tzv. kde „okoukat“, protože rodiče také netráví volný čas žádnými organizovanými aktivitami (viz tabulka č. 12, 13). Jejich rodiče tráví svůj volný čas sledováním televize, prací na počítači nebo s kamarády v restauraci. Z toho vyplývá, že většina respondentů je se svým volným časem spokojená (viz. tabulka č. 3) a v nabídce volnočasových aktivit jim nic nechybí (viz. tabulka č. 5). Nejčastěji tráví své volno s kamarády venku a tráví tam poměrně velkou část svého volného času (viz. tabulka č. 10,11). Nejčastějšími kamarády jsou buď spolužáci nebo kamarádi z venku.

Žáci základní školy z 58 % tráví svůj volný čas nějakými volnočasovými aktivitami (viz. tabulka č. 6). Většina z respondentů je spokojená, jak tráví svůj volný čas (viz. tabulka č. 3) a ti, kteří nejsou spokojeni, těm většinou v nabídce chybí např. krytý bazén, zimní stadion apod.

Lze tedy konstatovat, že žáci základní školy využívají volnočasové aktivity více než žáci základní školy praktické, kteří jsou, ale s touto situací spokojeni a nic by na ní neměnili.

Předpoklad č. 2

Lze předpokládat, že organizované volnočasové aktivity pozitivně ovlivňují chování a jednání žáků.

Cílem tohoto předpokladu bylo ověřit, zda využití volnočasových aktivit má vliv na jednání a chování žáků ve škole a mimo ni.

Z odevzdaných dotazníků vyplynulo, že respondentům, kteří mají svůj volný čas vyplněný nějakým kroužkem či sportem, jsou méně udělována kárná opatření, mají méně zkušeností s přestupky a ve výrazně menší míře je přítomna zkušenost s nějakou dostupnou drogou. Tento předpoklad se naplnil.

Žáci základní školy, kteří navštěvují kroužek, mají méně kárných opatření než žáci, kteří nemají žádný trvalý zájem. Respondentům s trvalým zájmem bylo uděleno kárné opatření pouze 32 % (viz. tabulka č. 16) a to, z větší části, napomenutí třídního učitele nebo třídní důtka (viz. tabulka č. 17) za neplnění školních povinností a nekázeň během vyučování. Tito žáci mají zkušenosti s policií ve 20 % (viz. tabulka č. 22) a zkušenost s drogou v 27 % žáků (viz. tabulka č. 24).

Žáci základní školy, kteří nenavštěvují žádné volnočasové aktivity, mají kárná opatření v 60 % (viz. tabulka č. 18) a je jim mnohem častěji udělena ředitelská důtka a snížená známka z chování (viz. tabulka č. 19) za nevhodné chování k vyučujícím a ke spolužákům a neplnění školních povinností. Tito respondenti mají ve 38 % zkušenost s policií, 9 % žáků se k této otázce nechtělo vyjádřit (viz. tabulka č. 23). Mezi velmi časté přestupky patří krádeže, porušení pravidel silničního provozu při jízdě na kole, kouření a sprejování. Z této skupiny se 57 % žáků (viz. tabulka č. 25) setkalo s drogou, nejčastěji s alkoholem, cigaretami a taneční drogou.

Žákům základní školy praktické, kteří navštěvují volnočasové aktivity, byla udělena kárná opatření ve 38 % (viz. tabulka č. 16) a to nejčastěji napomenutí třídního učitele (viz. tabulka č. 17) za neplnění školních povinností. Tito respondenti mají zkušenost s policií ve 31% (viz. tabulka č. 22) a zkušenost s drogou v 54 % (viz. tabulka č. 24). Žáci základní školy praktické přicházejí do kontaktu s cigaretami a alkoholem mnohem častěji, než žáci základní školy.

Žákům základní školy praktické, kteří nemají svůj volný čas vyplněný volnočasovými aktivitami, byla udělena kárná opatření v 64 % (viz. tabulka č. 18). Mnohem častěji se zde objevuje třídní důtka a snížená známka z chování (viz. tabulka č. 19) za drzost k vyučujícím, nekázeň při vyučování a neplnění školních povinností. Zkušenost s policií mají tyto respondenti v 57 % (viz. tabulka č. 23). Mezi nejčastější přestupky patří krádeže (5), ničení

cizího majetku, řízení auta bez řidičského oprávnění a napadení. S drogou se setkala 68 % těchto žáků (viz. tabulka č. 25).

Předpoklad č. 3

Lze předpokládat, že žáci základní školy praktické budou mít zájem převážně o pohybové aktivity, zatímco žáci základní školy budou mít volnočasové aktivity pestřejší (bohatší, rozmanitější).

Cílem tohoto předpokladu, bylo zjistit zda - li žáci základní školy praktické upřednostňují sportovní aktivity.

Z vyplněných dotazníků vyplynulo, že respondenti základní školy praktické dávají přednost sportovním volnočasovým aktivitám (viz. tabulka č. 6). Nejčastěji uváděli sportovní kroužky, fotbal a mažoretky. Tyto kroužky navštěvuje všech 13 žáků, kteří využívají volnočasové aktivity. Žáci základní školy praktické preferují sportovní a počítačový kroužek, oba tyto kroužky organizuje škola. Pouze 3 žáci navštěvují volnočasové aktivity organizované jinými institucemi.

Žáci základní školy mají volnočasové aktivity pestřejší. Nejsou to pouze sportovní aktivity, mají i hudební, výtvarné, taneční a dramatické volnočasové aktivity.

Předpoklad č. 4

Lze předpokládat, že volnočasové aktivity využívají častěji žáci, jejichž rodiče mají také své záliby a koníčky.

Cílem tohoto předpokladu bylo zjistit, zda děti rodičů s aktivním přístupem k volnému času, dávají přednost organizovaným aktivitám a rozvíjení svých zájmů.

Tento předpoklad se potvrdil. Rodiče, kteří mají své záliby a koníčky, vedou své děti také k aktivnímu využití volného času.

U žáků základní školy, kteří navštěvují nějaký kroužek, se rodiče věnují organizovaně volnočasovým aktivitám v 66 % (viz. tabulka č. 12). U rodičů se nejčastěji objevuje sport. U žáků, kteří nemají žádné volnočasové aktivity, se rodiče věnují svým zálibám pouze ve 26 % (viz. tabulka č. 13). U těchto rodičů převládá sledování televize a práce na počítači (viz. rozpracovaná otázka č. 15).

U žáků základní školy praktické nebyly výsledky tak výrazné, přesto je více rodičů (viz. tabulka č. 12) , kteří se věnují svým zálibám stejně jako jejich děti. I u těchto rodičů převládají sportovní aktivity. U respondentů, kteří nemají žádné volnočasové aktivity je procento rodičů, kteří mají své záliby velmi nízké jen v 18 % (viz. tabulka č. 13). Rodiče

těchto žáků tráví nejraději volný čas u televize nebo u počítače (viz. rozpracovaná otázka č. 15).

8 Závěr a navrhovaná opatření

Cílem bakalářské práce je porovnat vliv výběru volnočasových aktivit na chování a jednání žáků.

Z dotazníků vyplynulo, že žáci, kteří svůj volný čas vyplňují volnočasovými aktivitami, mají méně zkušenosti s policií, s drogami a jsou jim méně udělována kárná opatření. Žáci, kteří navštěvují kroužek bylo uděleno kárné opatření ve 32 % žáků. Přestupků, které řešila policie se dopustilo 20 % žáků a 27 % žáků přišlo do styku s drogou. Žáci, kteří nemají svůj volný čas vyplněný volnočasovou aktivitou, mají zkušenost s policií ve 38 %, s drogou v 57 % žáků a kárná opatření byla udělena 60 % z nich. Předpoklad, že volnočasové aktivity ovlivňují jednání a chování žáků se potvrdil. Volba volnočasových aktivit má na jednání a chování žáků vliv, a to v kladném směru.

Jeden z předpokladů, který se pomocí dotazníků má potvrdit, je takový, že žáci základních škol využívají volnočasové aktivity častěji než žáci základních škol praktických. Už několik let pracuji jako učitelka na Speciální základní škole. Z vlastní zkušenosti vím, že žáci základních praktických škol nenavštěvují žádné volnočasové programy nebo je nevydrží navštěvovat jen velmi krátkou dobu. Mezi nejčastější kroužky, které žáci praktické školy navštěvují, patří kroužky pořádané školou, z 13 žáků 10 žáků navštěvuje kroužek pouze ve škole. Žáci základní školy praktické vyhledávají spíše sportovní aktivity. Všichni žáci navštěvují kroužek, který se sportem souvisí, 11 žáků chodí do sportovního kroužku pořádaného školou, 1 žák hraje fotbal a 1 žákyně navštěvuje mažoretky.

Lze se domnívat, že mnoho rodičů a nejsou to pouze rodiče žáků základní školy praktické) podceňují využití volného času. Mnoho rodičů se také vymlouvá na to, že na jednotlivé kroužky nemají peníze, přitom většina aktivit v našem městě je za symbolickou cenu. Je pravda, že některé sporty jsou finančně náročné, ale těch je opravdu jen zlomek ze široké nabídky. Během svého výzkumu jsem zjistila, že je velká možnost výběru různých aktivit, které mohou žáci ve svém volném čase využívat. Naše město svým počtem obyvatel není velké, ale přesto se domnívám, že nabídka volnočasových aktivit je přiměřená a každý si může vybrat. Určitě se najdou jedinci, kteří si nevyberou, protože jejich aktivity jsou spojené se zařízením, které se v našem městě nenachází např. krytý bazén, zimní stadion. Opravdu by se rodiče měli zamyslet nad tím, jak jejich děti tráví svůj volný, když nejsou doma, pracují

nebo mají jiné aktivity. Domnívám se, že by se většina rodičů opravdu divila, kde v tuto dobu jejich děti jsou a co dělají. Většina respondentů, kteří nevyužívají volnočasové aktivity se setkala s drogou, u žáků základní školy je to v 57 % a u žáků základní školy praktické v 68 %. Setkání s policií je u těchto žáků také vyšší, u žáků základní školy je to ve 38 %, to je o 18 % více než u žáků, kteří mají volnočasové aktivity a u žáků základní školy praktické je to v 57 %, tady je to o 26 % více než u žáků s volnočasovými aktivitami. Kárná opatření jsou také udělována méně žákům s volnočasovými aktivitami a to o 28 % u žáků na základní škole a o 26 % u žáků na základní škole praktické.

Volný čas chápu jako opak doby nutné k práci a povinností a také doby, kdy člověk může nabrat síly. Je velmi důležité umět volný čas využít. V dnešní době, kdy mnoho z nás pracuje mnohdy až nad rámec svých možností, je třeba zbytek svého času využít efektivně. Naše děti nikde jinde nezískají pozitivní vztah k volnočasovým aktivitám než právě u nás. Rodina je první, kdo může dítěti ukázat vhodné využití volného času. Je opravdu jedno, zda-li ho rodina tráví společnými výlety do přírody či za poznáním, hraním společenských her nebo tráví čas organizovaně např. ve sportovních klubech. Zde je na místě přísloví „Co se v mládí naučíš, ve stáří jako když najdeš“. Rodiče by měli být pro své děti vzorem a nasměrovat ho v životě tím správným směrem.

Rodiče, učitelé a členové jednotlivých volnočasových aktivit by se měli snažit vést děti k správnému využití volného času. Je vhodné ukázat dětem, že volný čas se dá prožít jinak než s kamarády venku, kouřením či pitím alkoholu nebo sledováním televize.

Navrhovaná opatření

Rodiče:

- rodiče by se měli více zajímat o možnosti trávení volného času pro děti a mládež v našem městě. K získání informací mohou využít internetové stránky jednotlivých organizací: Dům dětí a mládeže (www.ddmsteti.cz), Sportovní klub (www.sk-steti.cz), Základní umělecká škola (www.zus-steti.cz/), Pionýrská skupina (www.pssteti.ic.cz) Speciální základní škola Štětí (www.specka-steti.cz), Základní škola ve Štětí, Školní 559 (www.zssteti-skolni.cz) nebo na internetových stránkách města Štětí (www.steti.cz),
- rodiče by měli naslouchat svým dětem, trávit s nimi volný čas a pokusit se respektovat jejich volbu na náplň volnočasové aktivity,
- měli by spolupracovat se školou, společně hledat vhodnou volnočasovou aktivitu,

- rodiče by také mohli využít konzultace a rad v Pedagogicko - psychologické poradně nebo ve Speciálním pedagogickém centru za účelem zjištění, které volnočasové aktivity jsou vhodné pro jejich dítě.

Organizace:

- organizace, které se věnují volnočasovým aktivitám by měly své aktivity více prezentovat široké veřejnosti např. dny otevřených dveří,
- měli by více spolupracovat se školami a prezentovat svoji činnost v rámci školní výuky,
- organizace by se měly více zviditelnit obyvatelům pomocí kabelové televize, městského rozhlasu a novin,
- měly by se pokusit oslovit, co nejvíc zájemců během společenských událostí pořádaných městem.

Školy:

- školy by měly spolupracovat s organizacemi, které se zabývají volnočasovými aktivitami,
- učitelé by měli žáky vést k využívání volnočasových aktivit, poskytovat informace, nabídky
- učitelé na základní škole praktické by mohli pomáhat žákům při výběru volnočasových aktivit.

9 Seznam použitých zdrojů

- HÁJEK Bedřich, et al. *Děti, vedoucí, volný čas*. 1. vyd. 2004, s. 37. ISBN 80-86784-06-1
- HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. 1. vyd. 2004. ISBN 80-7178-927-5
- NIKL, Jaroslav. *Sociálně patologické jevy u dětí a mládeže se zaměřením na jejich prevenci*. 1. vyd. 2002. ISBN 80-7251-033-9
- PÁVKOVÁ, Jiřina, et al. *Pedagogika volného času*. 3. vyd. 2002. ISBN 80-7178-711-6
- PEŠATOVÁ, Ilona. *Vybrané kapitoly z etopedie*. 1. vyd. 2003. ISBN 80-7083-750-0
- PIPEKOVÁ, Jarmila. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. 2. vyd. 2006. ISBN 80-7315-120-0
- ŠVINGALOVÁ, Dana. *Základy psychologie*. 3. vyd. 1998. ISBN 80-7083-296-7
- VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychologie problémového dítěte školního věku*. Praha 1995
- VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychologie školního dítěte*. Praha 1995
- VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 3. vyd. 2004. ISBN 80-7178-802-3
- VÁGNEROVÁ, Marie. *Úvod do vývojové psychopatologie IV*. 1. vyd. 2003. ISBN 80-7083-766-7
- VALENTA, Milan, MULLER, Oldřich. *Psychopedie*. 1. vyd. 2003. ISBN 80-7320-039-2

Jiné zdroje:

www.ddmsteti.cz

www.msmt.cz

www.pssteti.ic.cz

www.sk-steti.cz

www.specka-steti.cz

www.steti.cz

www.zssteti-skolni.cz

www.zus-steti.cz/

10 Seznam příloh

Příloha č.1: Dotazník - využití volnočasových aktivit žáků základní školy a základní školy praktické (viz text s. 40).

Příloha č.1

DOTAZNÍK

Využití volnočasových aktivit žáků základní školy a základní školy praktické.

1. Napiš kolik je ti let a jakou třídu navštěvuješ?
2. Jsi
 - a) místní
 - b) dojíždějící.
3. Myslíš si, že svůj volný čas trávíš dle svých představ?

4. Pokud ne, napiš, co ti v tom brání (např. nedostatek kroužků, nedostatek financí, neexistující zájmové aktivity v místě bydliště, nutnost dojíždět, méně zájmových aktivit ...).

5. Víš, jaké jsou možnosti využití volného času v místě tvého bydliště (např. kroužky v DDM a umělecké škole, sportovní kluby, kroužky ve škole...)? Napiš jaké znáš.

6. Chybí ti v nabídce města nějaký kroužek či sportovní klub, který by jsi rád navštěvoval?
Pokud ano, napiš jaký.

7. Navštěvuješ pravidelně nějaký kroužek nebo sportovní klub? Pokud ano, napiš jaký.

8. Kdo tě do kroužku nebo sportovního klubu přihlásil?

9. Jak dlouho kroužek či sportovní klub navštěvuješ?

10. Navštěvuješ ho rád? Pokud ne, napiš proč tam chodíš (např. přání rodičům, chodí tam spolužáci, kamarádi).

11. Mezi tvé kamarády nejvíce patří:
 - a) spolužáci
 - b) členové z kroužku nebo z sportovního klubu
 - c) kamarádi z venku
 - d) nemám kamarády

12. Kolik času trávíš denně venku?

13. Co se svými kamarády nejraději podnikáte?

14. Sportují tví rodiče nebo se věnují svým zálibám organizovaně? Pokud ano, napiš jakým?

15. Kde se tví rodiče svým volnočasovým aktivitám věnují (např. fotbalový klub, klub ručních prací, klub šachistů, v posilovně, v tělocvičně s kamarády, doma sledováním televize, na počítači nebo v restauraci ...)?

16. Trávíte společně s rodiči volný čas a jak (co děláte společně)?

17. Bylo ti uděleno v loňském školním roce nějaké kárné opatření (např. napomenutí třídního učitele, třídní důtka, ředitelská důtka nebo snížená známka z chování)? Pokud ano, napiš za co.

18. Kolik jsi měl zameškaných hodin v loňském školním roce

- a) méně než 100 hodin
- b) více než 100 hodin
- c) více než 200 hodin

19. Dopustil jsi se někdy nějakého přestupku, který řešila Policie ČR nebo MěP? Pokud ano, jakého přestupku?

20. Máš zkušenosti s drogou? Pokud ano, s jakou (alkohol, cigarety, lehké drogy, taneční drogy...)?

Děkuji za vyplnění dotazníku. Eva Pěkná